

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po l. — L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 29.

V GORICI, ČETRTEK 10. OKTOBRA 1929.

LETO I.

Tedenski koledarček.

11. oktobra, petek: Aleksander Sauli; Nikazij; Firmin, škof. — 12., sobota: Maksimilijan, škof, mučenec; Serafin, škof. — 13., nedelja: 21. pobinško nedelja. Edvard (Slavoljub), kralj. — 14., ponedeljek: Kalist, papež, mučenec. — 15., torek: Terezija, devica; Avrelia, devica. — 16., sredo: Gal, opat; Gerard Maj. — 17., četrtek: Margareta Mar. Alakok; Hedviga.

Novice.

Prefekt na deželi.

Preteklo nedeljo je goriški prefekt obiskal svetokriško občino na Vipavskem. Sprejela so ga krajevna oblastva. Pred mašo v kapucinski cerkvi je pokrajinski načelnik imel javen nagovor na zbrano ljudstvo in novega prefekturnega komisarja Grazianija, kateremu je ob zaključku priporočal, naj javni denar upravlja s tenkovestno pažnjo, ker le tako bo iz občinarjev naredil zvesto stražo na mejah domovine. Po maši je prefekt ostal v daljšem razgovoru s č. gosp. župnikom Rejcem.

V Argentino.

V soboto so izpred Kozuličeve palače v Trstu odpeljali tri velike vozove prtljage pred parnik »Belvedere«, ki se je napravljal na pot v Buenos Aires. Če priložite vsakemu kovčegu po 100 do 200 lir, je to bilo vse premoženje, ki so ga mogle iztisniti obnemogle, podirajoče se kmečke hiše na pot svojim sinovom. Izmed 1000 potnikov, ki jih je odpeljal parnik, je bilo okoli 300 domačinov.

Važna okrožnica.

Goriški prefekt Dompieri je vsem obč. načelnikom razposlal okrožnico o brezplačnem poslovanju občinskih načelnikov (podeštatov). V okrožnici se poudarja, da hoče načelnik vlade majhne kraje obvarovati pred nepotrebnimi denarnimi bremenji. Zakon dovoljuje obč. načelnikom denarno odškodnino le v izjemnih slučajih. V goriški pokrajini pa, tako trdi prefekt, je izjema postala pravilo. Ko so se občine spajale je bilo to morda umestno, zdaj pa ne več. Zato se morajo črtati iz občinskih proračunov za leto 1930. odškodnine načelnikov. Ob koncu omenja prefekt, da imajo obč. načelniki dolžnost bivati v občini, katero upravljajo.

Naše ljudstvo bo prefektove besede sprejelo brez dvoma z iskrenim veseljem na znanje.

Iz občinske uprave.

Za prefekturnega komisarja v Sv. Križu na Vipavskem je imenovan g. Viktor Graziani. Znan je že kot obč. načelnik v Renčah in potem na Gradovem.

To je socialno!

Nemški državni zbor je sprejel 238 glasovi proti 155 zakon o zavarovanju za čas brezposelnosti. Delavstvo in uradniki morajo plačati gotov znesek za zavarovalnino in ob času brezposelnosti dobe popolno plačo, ne kot je bila doslej navada »podporo«.

Za številne družine.

Goriška občina je določila nagrade v denarju, v prosti zdravniški oskrbi, v brezplačnih tramvajskih listih itd. za očete številnih družin. Oče, ki ima že 4 otroke in dobi še enega, prejme 250 lir nagrade, če novorojenček živi tri mesece. 2. julija je mestni župan podelil nagrade 22 družinškim očetom. Razdelilo se je 20.500 lir.

Posebno sodišče.

Izredno sodišče (Tribunale speciale) se bo te dni preselilo iz Rima v Pulj, da bo sodilo na mestu tiste istrske mladeniče, ki so na dan državnozbornih volitev streljali na volivce blizu Pazina. Obdolženih je 8 mladeničev, njim na čelu Vladimir Gortan iz Verma.

Gandhi.

veliki indijski mislec in voditelj svojega tri sto milijonskega ljudstva, kateremu hoče priboriti človeka dostojnih svoboščin, je 2. oktobra praznoval svojo šestdesetletnico. Indijci so njegov rojstni dan slovesno praznovali.

Slučaj v Škrbini.

V noči od 28. na 29. septembra, tako je časopisje poročalo, je bil namestni požig ljudske šole v Škrbini pri Komnu.

Listi so pristavljali svoje opombe, da ima »atentat politično ozadje in cilje« ter da je »ta slučaj znamenje, da se je pričela gonja za požiganje italijanskih šol na Krasu«.

Par dni po dogodku so šolska oblastva dala v liste pojasnilo, da je bil neke vrste spor med eno odpuščeno in eno na novo nastavljeno učiteljico v Škrbini. Iz tega spora se da sklepati na »simulacijo (navidezen poskus) požiga. V čast resnici pa je treba povedati, da je ljudstvo v Škrbini mirno in delavno in da je dogodek nanj zelo vplival ter da zahteva kazni za krivce.« — Pisanje listov in uradna ugotovitve se nista krili.

Uradna sprememba imen.

Tržaška prefektura je izdala že dva odloka o uradni spremembi imen. Na podlagi te odredbe se vsi Martelanci v tržaški pokrajini zovejo od zdaj naprej Martellani, vsi Kralji so Čarli, Kureti se spremen v Coretti, Klemen v Clementi, Jakomini v Giacomini in Frančeschini v Franceschini.

Izjava.

Poročali smo že pred časom, da je bil tržaški škof mons. Fogar v avdienci pri sv. očetu in vladnem načel-

niku. Po povratku visokega cerkvenega dostojanstvenika iz prestolice, so nekateri, v to najmanj poklicani pokrajinski listi zopet načeli vprašanje našega duhovništva, jezika v cerkvi in cerkvenega petja. Iz njih pisarja se je zdelo, da so informacije dobili v tržaškem škofijskem dvorcu.

5. oktobra t. l. pa je tržaški katoliški list »Vita nuova« objavil: »Pooblaščen smo izjaviti, da poročila v nekaterih listih pokrajine, ki bi se lahko smatrala za sad avtoriziranih pojasnil k rimskim pogovorom našega škofijskega Pastirja s sv. očetom in vladnim načelnikom, so le osebna mnenja vzeta iz fantazije piscev omenjenih člankov. Izjemo tvori le ono, kar se nanaša na zanimanje vladnega načelnika glede obnove cerkve sv. Justa.«

Madjari na Adriji.

V Budimpešti se je ustanovila ogrska paroplovna družba »Panonija«. Ta družba je kupila sedaj od tržaške družbe »Navigazione Libera« parnik »Zvezda« (Stella) ter ga prekrstila v »Madjar«. Domača luka »Madjarja« bo Reka, sedež ogrske družbe je pa v Budimpešti.

Črne bukve.

Sv. birokracij ali uradniški šimelj t. j. mnenje gotovega uradništva, da je ljudstvo zaradi njega in ne ono zaradi ljudstva, še vedno živi. Romunsko notranje ministrstvo pa skuša to misel pregnati. Začelo je sestavljati vsak mesec imenik tistih uradnikov, ki vrše svoj posel nemarno, nevljudno ali ki se dajo podkupovati. Te »črne bukve« objavijo tudi časopisi in na tak način stojte uradniki in javni organi pod nadzorstvom javnosti.

Take »črne bukve« bi marsikod bile potrebne in bi koristile.

Tudi dejanja!

Danski vojni minister Rasmussen je pretekli četrtek predložil zbornici načrt o popolni razorožitvi Danske. Vojno in mornariško ministrstvo naj se odpravi. Namesto sedanjih 60 milijonov kron, ki jih na leto požre proračun za obrambo države, naj ostane le 18 milijonov. Za brambo notranjega miru naj ostane le četa 1600 vojakov in 700 mornarjev. Ta oborožena sila naj bo podrejena zunanjemu ministru. Vse trdnjave naj se razvalijo. Kdo bo sledil vzgledu Danske, ki je ena najbolj kulturnih držav?

Važno.

Opozarjamo idrijske meščane in občinarje, da bo goriški prefekt prišel v nedeljo 13. t. m. v Idrijo. Na mestnem županstvu bo prefekt od 10. do 12. ure sprejemal vse, ki bi hoteli z njim govoriti o javnih ali osebnih zadevah spadajočih v njegov delokrog.

NOVI list

1929 C 134 / 1929

070 (450 36=163 6)

Go

Zborovanje slovanskih filologov.

Dne 7. t. m. se je v Pragi otvoril kongres za slovansko jezikoslovje ob navzočnosti predsednika republike, diplomatskega zbora in odličnega občinstva. Na zborovanju bodo poročali ruski, poljski, češki, slovaški, ukrajinski, srbo-hrvatski, slovenski in bolgarski učenjaki o razvoju slovanske filologije. Tudi Italija je zastopana na kongresu.

Za 1 milijon

draguljev je pozabila neka bogata Parižanka v nekem najetem avtu. Svoj zaklad je imela čez počitnice shranjen v varnih jeklenih blagajnah neke banke. Tisti dan ga je dvignila in najela avto, da se pelje domov. Ko je prišla do vrat svojega stanovanja, je s strahom opazila, da je pozabila torbico z dragulji v avtomobilu. Hitela je pogledat, toda avta ni bilo več in tudi vsa prva poizvedovanja so ostala brezuspešna. Sedaj išče šoferja pariška policija.

Sadni sejm v Ljubljani,

ki se bo vršil od 19. do 24. oktobra na prostoru Ljubljanskega velesejma, že vzbuja splošno zanimanje in utegne privabiti vse polno interesentov in kupcev. Sejm bo bogato založen s prvovrstnim sadjem, poglavitno seveda z zimskimi napiznimi jabolki naših najboljših vrst.

Angora napreduje.

Angora se imenuje glavno mesto po vojne turške republike. Vlada se vneto briga za zgradbo in olepšavo svoje prestolice. Ustanovila je posebno gradbeno ravnateljstvo za glavno mesto. To ravnateljstvo je sedaj najelo posebno posojilo v višini okoli 12 milijonov lir, da zgradi v bližini Angore umetno jezero, da bi na ta način postala okolica lepša in živahnjša. Novo jezero bo 9 metrov globoko, 150 m dolgo in 43 m široko.

Obnovitev.

Na Holandskem hočejo obnovitev in poglobitev verskega življenja doseči z ljudskimi misijoni. Pred kratkim so v Heerlenu, kjer so največji premogokopi — tam so tudi mnogi naši rudarji — priredili misijonski teden, na katerem je govorilo 75 misijonarjev.

Smrt zaslužnega učitelja.

Prejšnji petek je umrl, zadet od kapi, v častitljivi starosti 82 let vpojenjeni nadučitelj Franc Cicero v Gorici. Rodil se je pri Sv. Mihaelu nad Šempasom ter je leta 1871. končal učiteljske v Gorici in poučeval potem po raznih ljudskih šolah na deželi: v Podgori, Oseku, Solkanu, Trnovem, Lovkovcu, Batah in slednjič v Gaberjah na Vipavskem, kjer je l. 1904. stopil v pokoj. Bil je dober, priznan vzgojitelj, povsod priljubljen, kjer je poučeval. Kot vpokojenec je živel nad 25 let v Gorici, kjer je bil splošno znan. Bil je zaveden mož, skrben oče in do zadnjega trdnega zdravja. Na stara leta je moral marsikatero bridko pretrpeti, zlasti pri vzpostavitvi svojega doma, katerega je bila vojna vihra porušila. V nedeljo 6. t. m. je imel prav lep pogreb. Pokoj njegovi duši!

Potni listi.

Odslej je treba po poštni nakaznici poslati na kvesturo za potni list, ki naj bo veljaven celo leto, L 93.05 in ne več L 98.05, kot doslej. Če pa naj bo potni list veljaven pol leta, je treba poslati L 53.05 namesto L 58.05, kakor doslej.

Nova cerkev.

Na Brjah, na prijaznih vinorodnih holmih, ki spadajo pod rihenberško faro, se je že pred vojno rodila misel, da bi si vaščani sezidali lastno cerkev. Vsi, ki so bili za misel vneti, so se jeli za zgradbo novega božjega hrama požrtvovalno truditi in tekom let je stavba počasi rastla. Sedaj je že toliko izdelana — zvonik še ni dovršen, — da bo prihodnjo nedeljo 13. t. m. posvečena. Nova cerkev si je zbrala za svoja zaščitnika in svetnika sv. apostolska brata Cirila in Metoda.

Smrt v tujini.

Umrla je v Ljubljani dne 28. septembra 1929. gđ. Marija Boštjančičeva v starosti 41 let, bivša večletna učiteljica na meščanski šoli v Postojni. Doma je bila iz Bukovice pri Trnovem. N. p. v m.!

Lovski list.

Za nov lovski list je treba odslej plačati 113 lir, za obnovitev starega pa 114 lir in ne več 123 lir, kakor doslej. Poleg tega je treba priložiti še naveden kolek treh lir. Ta pristojbina velja, dokler ne bo razširjen tudi na nove pokrajine enotni lovski zakon.

Newyorška tajna policija.

Zadnje leto izkazuje policija v New Yorku dosti uspehov. Zahvaliti se mora ravnatelju Whalenu, ki je organiziral posebno vrsto detektivov, ki imajo nalogo se pomešati med zločince in izdajati njih naklepe.

Nihče razen par višjih policijskih uradnikov ne ve za imena teh pogumnih mož. Prišeči morajo, da ne bodo nikomur izdali svojega poklica, niti svojim ženam ne; na videz opravljajo druge službe.

Ti tajni detektivi so imeli že dosti uspehov. Zločinski svet je ves preplašen, pa je tudi prisegel smrt svojim pogumnim preganjalcem.

Fašistovsko zborovanje v Gorici.

V soboto se je vršilo v Gorici zborovanje fašistovskih voditeljev goriske dežele. Zborovanja so se udeležili goriski prefekt, posl. Caccese, politični tajnik kap. Godina, župan Bombig in drugi oblastniki ter 40 političnih tajnikov. Pokrajinski pol. tajnik je podal obširno poročilo, iz katerega posnemamo:

»Spet smo se zbrali, ne da bi slavili obred ali klicali »slava«, ne z namenom, da bi odžagali ljudi ali da bi v debatah iskali poti za naš pohod, skoraj zgubljeni v praznih in jalovih, čestitih človeških bojih, ne da skrijemo za krinko svojega prepričanja, pa naj bo povišano tudi v najčistejšo silo, svoje majhne ambicije, ali malenkostnost naše revščine — ampak zato, da ocenimo uspehe, ki smo jih v šestih mesecih skupnega in ne brezplodnega dela dosegli — in da strogo začrtamo

smernice za nove napore!«

Nato je govornik podal pregled fašistovske stranke v goriski deželi, ki združuje v 36 fašijih in 16 krožkih skupno 3393 članov. V nadaljevanju je tajnik govoril o šoli in poudaril: »V šoli smo nadaljevali z oddaljevanjem tistih, ki ne nudijo nobenega jamstva, da vedo in hočejo vzgajati mladino po smernicah režima. Čital sem pazljivo vaša tozadevna poročila in sem vesel, da smem reči, da lahko beležimo tudi to leto lep korak naprej v naše dobro.«

Potem je poročevalec očrtal delo med sindikalnega odbora, ballilo, ženski fašjo, dopolavoro, sportna združenja in je prišel konečno na politični razvoj.

»Naša dežela,« tako je dejal, »je majhna po njeni obsežnosti in številu prebivalstva, vendar jo lahko prištevamo med najvažnejše v državi radi njenega zemljepisnega in etničnega položaja. Je obmejna pokrajina. Je večjezična pokrajina.«

Nato je orisal etnično razmerje in poudaril, da so kot praktični ljudje na podlagi dolge izkušnje razdelili slovansko prebivalstvo na Goriškem v dve točno ločeni skupini. Na eni strani so delovne množice, ki so dobre, poštene in neutrudljivo pridne, tuje vsem preprirom, in čeprav navezane na svoje šege, vendar pokorne postavi. Na drugi so krivci protiitalijanskega delovanja. Ko je govornik opozoril zbor, kako je treba pazno zasledovati te slednje, je rekel: »Imeti morate stike z drugorodnim ljudstvom; ne smete se mu odtegovati in ne smete ostati osamljeni. S trajnimi stiki boste dosegli, da se bo prepričalo o vašem zanimanju in istočasno boste spoznali njegove potrebe in pomanjkljivosti. Posebna pozornost mora biti obrnjena na točno vršitev pravične uprave. Izogibajte se vsake zlorabe, ne povzročite nikoli mnenja, da obstoje dve vrsti državljanov: Italijan, ki ima samo pravice in italijanski državljan s slovenskim jezikom, ki ima same dolžnosti!«

Po tem pozivu se je pokrajinski tajnik še enkrat dotaknil drugega dela slovenskega ljudstva, ki obstoji po večini iz razumnikov, na katerih delovanje je tudi pri gospodarskih vprašanjih treba strogo paziti, in je ugotovil, da hoče tudi v bodoče voditi sedanjo politiko, s katero se strinja tudi slovansko ljudstvo v deželi.

Konečno se je govornik dotaknil združništva, zatrdil, da je »Zadružna zveza« pod novim vodstvom dosegla velike uspehe, ker so se njene vloge zadnje leto znatno dvignile, ter prešel na slovensko duhovščino. Kakor pravi poročilo, se je g. pokr. tajnik podrobno bavil s slovensko duhovščino, katere delovanje ni usmerjeno po navodilih fašizma in ni prešinjeno s čuvstvi italijanstva. »Treba je čuvati, dan za dnem, uro za uro mi poročati kar slovenska duhovščina izvrši proti režimu in fašizmu,« tako je podčrtal ta odstavek svojega poročila, katerega je po pregledu sportnega gibanja kmalu zaključil.

Kako je s politiko.

Nemški zunanji minister umrl.

Dne 3. oktobra je v Berlinu nenadoma umrl dr. Stresemann, zunanji minister nemške republike, zadet od kapi. Z njim je izginil s političnega borilnega največji sodobni nemški državnik in eden najznamenitejših delavcev za svetovni mir in sporazum med narodi. Vest o njegovi nenadni smrti je pretresla nemški narod in je užalostila tudi milijone ljudi po vsem svetu, ki so zaupali v mirovno delo tega nemškega državnika.

Gustav Stresemann je bil rojen pred 51 leti v Berlinu. V mladih letih se je pečal za gospodarskimi in socialnimi vprašanji, z 29. letom je že bil državni poslanec, in sicer liberalne stranke, ki je združevala svobodoljubno bogato meščanstvo. V parlamentu in v stranki je kmalu prišel na odlična mesta, ker se je izkazal za dobrega strokovnjaka v industrijski in delavski politiki.

Med vojno je Stresemann stopil na čelo gospodarske vojne organizacije in se je vztrajno boril za smotre nemškega imperializma, obenem pa je zahteval, naj se Nemčija preosnuje v ustavno državo, v kateri naj ljudske množice pridejo do političnega vpliva. Polom cesarske Nemčije je strl njegove načrte: zrušil se je režim, v katerem je veroval, uničena je bila vojska, v katero je zaupal, in njegova stranka je bila razpršena. Z neznanosko energijo je Stresemann organiziral Nemško ljudsko stranko, ki je že pri prvih volitvah v državni zbor dobila nad 1 milijon glasov in 20 poslancev. Vodil je stranko in njene množice po vijugasti, težki poti: prva leta je bila monarhistična, Stresemann jo je vodil k republiki, da jo sedaj priznava in brani; spočetkoma polna mržnje do Francije, je pod Stresemannovim gibčnim vodstvom izpeljala sporazum z bivšimi sovražniki. Stresemann je bil trikrat kancelar (ministrski predsednik) Nemčije, in sicer v najhujši dobi, ko je bila nemška valuta uničena in ko so Francozi vdrli v Porurje ter ga zasedli. V tem času je Stresemann z izredno sposobnostjo strnjeval socialne demokrate, centrum, ljudsko stranko in demokrate v »veliki zvezi«, s katero je vladal nemško državo. Vedno bolj se je s svojo stranko pomikal na levo, in l. 1926. je v nekem govoru na visokošolce izjavil: »Jaz, ki sem bil do konca zvest cesarstvu in me je njegov padec sila bolel, sem zdaj pripravljen s svojim truplom kriti republiko.«

Stresemann je v notranji politiki povojne Nemčije izvršil veliko važnega dela. Bil je politik, ki je v najtežjih časih znal združevati najrazličnejše stranke. Še večje je pa delo, ki ga je za Nemčijo izvedel v zunanji politiki.

Locarno. — Zveza narodov. — Manjšine.

Te tri besede bi morali vrezati na nagrobni spomenik Stresemannov. Za-

kaj on je bil, ki je začel odločno in praktično hoditi po cesti do sporazuma s Francijo. In ta pot je njega in Brianda, francoskega zunanjega ministra, pripeljala v Locarno. V lokarnskih pogodbah sta si Nemčija in Francija po desetih letih prvič prijateljsko podali roke in se zavezali, reševati vsake bodoče spore z razsodišči, ne več z orožjem. Enako pogodbo je Nemčija podpisala z Italijo, Belgijo, Češkoslovaško in Poljsko. V drugi lokarnski pogodbi se je Stresemann pobotal s Francozi glede renskega vprašanja. Z lokarnsko pogodbo je bila položena podlaga za trajni mir.

Stresemann je dosledno nadaljeval politiko sporazuma s Francijo in je dosegel, da je Nemčija na mali šmaren 1926. vstopila v Zvezo narodov. Nemčija, ki je bila par let prej smrtno osovražena, izločena iz mednarodne družbe, je zdaj sedla med velesile in začela učinkovito vplivati na mednarodni položaj. To je nevenljiva za sluga Stresemannova. Kako mu je pač bilo pri srcu, ko je spomladi 1927. že predsedoval zborovanju Zveze narodov in se je s tem pred vsem svetom pokazalo, da je poteptana Nemčija vstala in se dvignila do velike moči! Stresemann je v ravni črti vodil mirovno misel naprej: Dawesov načrt — haška konferenca — ureditev vojne odškodnine — to so spomeniki njegovih uspehov. In Porenje se izpraznjuje, pa tega svojega uspeha Stresemann ne vidi več.

Ko je Stresemann hodil po mirovni poti, je naravno, da je zadel tudi na manjšinsko vprašanje. Saj mu je bilo jasno, da od pravične ureditve manjšinskega vprašanja zavisi, ali bo nastal trajen mir med narodi. Ko so razmere dozorele, je Nemčija prav na Stresemannovo pobudo izdala manjšinski zakon, po katerem imajo poljska, danska in lužiška srbska manjšina pravico do šol v materinskem jeziku. Ko je Stresemann manjšinsko vprašanje v Nemčiji uredil, je obrnil svoje sile v svet. Zahteval je, da naj Zveza narodov razširi zaščito narodnih manjšin na vse države. V ta namen naj se manjšinski odbor pri Zvezi narodov presnuje. S svojim predlogom ni prodril, toda njegova je za sluga, da je postavil manjšinsko vprašanje na svetovno politično pozorišče.

Vse, kar je Stresemann delal, je imelo namen, koristiti Nemčiji. Uvidel je, da najbolje služi svoji domovini, če dela za sporazum med narodi, za mir, za svobodo narodnih manjšin. Stem je tudi koristil človeštvu.

Za njegovega naslednika, tako ugi-bajo, pride v poštev prelat Kaas, vodja centroma, še mlad politik, ki bi gotovo nadaljeval Stresemannovo smer. Zraven njega imenujejo še ministra Wirtha, ki je tudi centrumaš. Začasno vodi posle zunanjega ministra dr. Curtius, Stresemannov pristaš in sodelavec.

Nova upravna razdelitev Jugoslavije.

Tržaški »Il Piccolo« poroča dne 4. t. m. iz Beograda:

»Na seji ministrskega sveta je vladni načelnik general Živković izjavil, da vlada devet mesecev po zgodovinskem preobratu v januarja lahko stori korak naprej in razdeli državo v devet dežel, kar bo v korist državni upravi in vsemu ljudstvu.«

»Mesto da je država razdeljena v 33 oblasti, kot do sedaj, se razdeli v devet upravnih edinic, ki se bodo imenovala banovine. — Pri določanju mej novim banovinam so se predvsem vpoštevale naravne zemljepisne meje kakor tudi prometne zveze med posameznimi deželami. Na splošno je vlada hotela olajšati davčna bremena, ki težijo na prebivalstvu, in po tem vidiku je tudi razdelila banovine na okraje in občine.«

»Da se tudi v uradnem naslovu podčrta državno in narodno edinstvo, se bo država odslej imenovala »kraljevina Jugoslavija.«

»Prestolice devetih banovim bodo: Ljubljana za dravsko banovino; Zagreb za savsko banovino; Banjaluka za vrbaško banovino; Split za primorsko banovino; Sarajevo za drinsko, Cetinje za zetsko, Novisad za donavsko, Niš za moravsko, Skoplje za var-darsko banovino.«

»Na čelu vsake banovine bo stal ban.«

»Il Piccolo« še poroča, da bo general Živković poklical v vlado še dalma-tinskega poslanca dr. Grisogona iz Splita, ki je bil pristaš Pribičevićeve stranke in bivšega poslanca Preko, radičevca.

Slovaški poslanec Tuka obsojen.

V soboto se je po dvamesečni razpravi završil v Bratislavi kazenski proces proti poslancu dr. Adalbertu Tuki, ki je eden vodilnih mož slovaške ljudske stranke. Tuka je bil obtožen, da je v letih 1923. in 1924. ustanovil špijažno pisarno na Dunaju, ki je imela namen, zbirati podatke o oboroževanju češkoslovaške vojske, o telefonski in brzojavni mreži, o številu avtomobilov in drugih rečeh, ki so za brambo države važne. Te vojaške podatke, pravi obtožnica, je izdajal tuji državi (Madjarom). Obenem je na Slovaškem organiziral mogočno bojno zvezo »Rodobrana«, ki je imela namen, pripraviti in izvesti oborožen upor proti Češkoslovaški. Sodni dvor je Tuko obsodil na 15 let težke ječe, izgubo doktorata in izgubo civilnih pravic za tri leta.

Ko je predsednik sodišča v Bratislavi s tresočim glasom bral razsodbo, je pred sodno palačo hrumelo 10.000 ljudi. Saj je na zatožni klopi sedel eden poglavarjev največjega slovaškega političnega gibanja, mož, na katerega ime so stotisoči Slovakov prisegali. Tuka je bil do konca vojne vseučilišni profesor ustavnega prava v Budimpešti in je bil, četudi ni politično nastopal, bolj madjarskih čuvstev. Po polomu je vstopil v slovaško ljudsko stranko, čije načelnik je idealni

Andrej Hlinka. Tuka je radi svojega obsežnega znanja v tej stranki, ki je imela le malo dozorelega razumnosti, kmalu zrastle do visoke veljave. Postal je poslanec in je bil najostrejši boritelj za popolno avtonomijo Slovaške. Da, v nekem članku je celo trdil, da se dne 30. oktobra 1928., deset let po ustanovitvi Češkoslovaške republike, vse ustavne zveze med Češko in Slovaško pretrgajo in da postane na ta dan Slovaška suverena, t. j., da lahko osnuje svojo neodvisno državo. Tuka je stalno trdil, da so l. 1918. Čehi in Slovaki sklenili v Pittsburgu obvezno pogodbo, v kateri sta se oba naroda obvezala, da bosta živela v skupni državi 10 let na poskušnjo, potem pa bo vsak izmed njiju odločil, ali naj pogodbo podaljša ali ne. Tuka je bil torej duševni vodja najskrajnejših slovaških narodnjakov, ki so težili proč od Čehov — hoteč doseči lastno državo ali pa vsaj najširšo avtonomijo.

Pod spretnim vodstvom Hlinkovim pa so Slovaki dosegli deželno samostojnost — in slovaška ljudska stranka je l. 1926. vstopila v vlado, v kateri je imela dva ministra. Hlinka sam se je v teku procesa odločno postavil

v Tukovo obrambo in je slovesno za trdil, da je nemogoče, da bi bil Tuka veleizdajalec ali celo vohun. Sodišče pa je razsojalo na podlagi listin, ki so bile predložene v tajni razpravi, tako da je težko izreči pravo sodbo, ali so dokazi za Tukovo krivdo prav trdni.

Stroga obsojda slovaškega voditelja je prišla nepričakovano in bo gotovo imela važne politične posledice. Češkoslovaška stoji tik pred volitvami v državno zbornico. Slovaška ljudska stranka je postavila dr. Tuko za nosilca svoje kandidatne liste v mestu Košice — in je s tem pokazala, da trdno stoji za njim in ga brani.

Radi Tukove obsodbe je slovaška ljudska stranka odpoklicala iz vlade svojega dva ministra, in sicer dr. Tiso, ministra za zdravstvo in dr. Labaya, ministra za unifikacijo.

Tukov proces je spet zmotil odnosaje med Čehi in Slovaki, ki so se jeli že čistiti in pomirjevati. Zmernejši listi izražajo upanje, da bo predsednik republike Masaryk drugo leto, ko bo slavil 80-letnico rojstva, Tuko pomiloštil in tako ta mučni proces spravil s sveta. Sicer pa tudi pravno ni še padla zadnja sodba, ker se je Tuka pritožil na najvišji sodni dvor.

jeziki vseh narodov. Med govoricami sem čul nekega dne tudi slovensko. Bila sta dva visokošolca iz Ljubljane, ki sta se stegovala iz ozadja, da bi zazrla v pritličju dvorane ne vem več katerega državnika. Uradna jezika zveze sta angleški in francoski, a vsak delegat sme govoriti tudi v svojem jeziku, kar se takoj prevede v uradna jezika. Stresemann je govoril n. pr. vedno le nemško. Čim je nehal, se je vzdignil tolmač in ponovil govor v francščini. Za tolmačem se dvigne uradnica in ponovi še enkrat v angleškem jeziku. Ni bolj dolgočasne stvari, kakor če moraš eden in isti govor poslušati trikrat. Preden so prevodi končani, traja večkrat nad eno uro. Med prevajanjem se zato dvorana precej izprazni. Novinarji hite k telefonu in sporočajo svojim uredništvom govore. Kako hitro se vrši poročevalska služba, je razvidno iz nastopnega slučaja: dopisnik nemškega dnevnika Berliner Tagblatta mi je pravil, da je govor angleškega prvega ministra Mac Donalda, ki smo ga slišali v Ženevi ob 4 in pol popoldne, izšel v Berlinu že ob 6. uri istega dne. Ker pozna angleško stenografijo (brzopis), je tekel z angleškim besedilom k telefonu in narekoval uredništvu kar sproti nemški prevod.

Diplomati se med tem časom umikajo v buffet ali pivnico, kjer se mešajo tudi novinarji, katerim se ne mu di tako silno kakor dopisniku Berliner Tagblatta. V pivnici vidiš gospodarje tega sveta, kako srebljejo črno kavo, pijejo brizgovec in kade cigarete. To se vrši vse stoji, kajti prostor je tesen in miz je prav malo. Če se novinar preriva skozi gnečo, se mu lahko zgodi, da sune v Mac Donalda ali stopi japonskemu prvemu odposlancu Adateiju na noge. Kdor se zanima, lahko opazuje te veljake od blizu, pogleda, kakšno ovratnico nosijo, kako se obnašajo, kakšen tobak kadijo. Prepriča se lahko, da ima Mac Donald res sinje, zelo žive oči in odkritosrčen, jasen obraz, kakor ga časniki opisujejo. Briand nosi starinsko zmečkano obleko z zelo ozkimi, nekoliko prekratki hlačami, njegovo obličje je zaspano, v ustih ima cigareto, ki je tako tenka kakor njegove hlače. Italijanski zastopnik Scialoja je pravi vseučilišni profesor, zelo preprost in ostroumnega pogleda. Stresemann je bolan in se človeku skoro zasmili. (Med tem je bil že pokopan. Op. ur.). Njegovo lice je trudno in blede, samo krepka in živa volja daje še telesu potrebno prožnost.

Zanimiva opazovalnica.

Ko so prevodi v dvorani pri kraju, zabrnijo zvonci in vse se vrača na svoje mesto. Z galerije imaš priliko, da vidiš mnogo stvari in se vdajaš premišljevanju. Že iz zunanosti, ki jih vidiš, spoznaš razlike med posameznimi narodi. Ko govori Anglež, se čudiš, kako se obnaša mirno in hladno in zelo preprosto. Mac Donald ni med svojim govorom skoro nikoli zamahnil z rokami, nikoli svečano zabučal z glasom. Zdelo se je cel čas, da se na

Slike iz Ženeve.

(Piše bivši poslanec Besednjak.)

Letos sem imel zopet priliko, da se odpeljem v Švico in opazujem iz bližine delo Zveze narodov. Sedel sem med časnikarji, ki imajo dostop k vsem sejam in zborovanjem zveze. To pravico so dali novinarjem leta 1920., ko je v Evropi in Ameriki še odmeval bojni klic proti tajni diplomaciji. Tedaj je vladalo mišljenje, da se delo diplomatov mora vršiti v bodočnosti popolnoma javno in odkrito, da bo ljudstvo jasno videlo, kaj državniki delajo in snujejo. Skoro vse vojne so se pripravljale doslej tajno in izbruh nile tako nepričakovano, da jih ni bilo več mogoče preprečiti. Da se človeštvo zavaruje pred takimi nenadnimi nesrečami, naj dobi javnost nadzorstvo nad delom diplomacije. To je bila nova politika, ki jo je Zveza narodov proglasila leta 1920. Edina pot, da se ta politika uresniči, je bila ta, da dobe časnikarji popoln vpogled v delovanje zveze in obveščajo ljudstvo o vsem, kar se tu govori in sklepa. Zato je v dvorani, kjer se vrši občni zbor Zveze narodov, prepuščena novinarjem posebna galerija in tudi pri sejah odbora je časnikarjem določen poseben prostor. Časnikarji dobivajo prepise vseh govorov, vse predloge državnikov, zanje je zveza organizirala brzojavne zveze z vsemi deželami sveta, vpeljala posebne poštne urade, ki delujejo v prostorih, kjer se vrše zborovanja.

Drugo občinstvo ima večje težave in ne pride tako izlahka v sejno dvorano. Na vratih stoje uslužbenci in zahtevajo od vsake osebe izkaznico. Ker je prostora malo, prosilcev in prosilk mnogo, je naval na izkaznice velikanski. Večina občinstva ostane zunaj in oblega poslopje cele ure. Po

sebeno ženske potrpežljivo čakajo pri vhodu in gledajo državnike in diplomate, ko prihajajo in odhajajo od sej. Da jim mine prej čas, je vodstvo Zveze narodov pritrdilo na pročelje poslopja velik zvočnik, tako da se slišijo vsi govori tudi na cesti. Kdor se zanima samo za vsebino razprav, ta se lahko postavi kar v sredo ulice in tu razločno sliši vsako besedo, ki se izpregovori v dvorani, tu čuje ploskanje in smeh poslušalcev in tudi kihanje diplomatov. Ko je seje konec in stopajo državniki v avtomobile, nastane med gledalci velika živahnost. Bolj znane ali slavne državnike, kakor so Briand, dr. Stresemann ali angleški načelnik vlade Mac Donald novinci kar požirajo z očmi. Truma fotografov nastavlja aparate in lovi slike diplomatov, ki se nato tiskajo v časnikih, a tudi prodajajo po Ženevi.

V sejni dvorani.

Radovedneži so seveda bolj zadovoljni, ako se jim posreči priti v dvorano. Z galerije namreč natančno vidiš zastopnike vseh držav, kako sede v abecednem redu za mizami, ki so podobne velikim šolskim klopem. Za vsako državo je določena ena ali več čemu dve klopi. Med občinstvom čuješ neprestano sušljanje: »Oprostite, kdo je tisti gospod, ki ima sive kodrastelase in si ravnokar briše nos?« — To je belgijski zunanji minister Hymans. — »Kdo pa je oni s čokato plešasto glavo, ki se je obrnil k Briandu in mu nekaj pripoveduje ter drži svinčnik v roki?« — To je francoski minister in veleindustrijalec Loucheur. — »Hvala lepa. Ne zamerite.« Tako gredo poizvedovanja in odgovori iz ust do ust. V odmorih so galerije kakor čebelnjak. Tu se mešajo

haja med prijatelji, katerim nekaj pripoveduje in razlaga, a ne da stoji na govorniškem odru. Pri tem je njegova govorica tako jasna, da ga lahko vsak navaden človek razume. Mesto učenih izrazov se Anglež poslužuje slik in primerov iz življenja. Iz takega govora se spozna vsa vzgoja in duševnost praktičnega angleškega naroda.

Precej drugačen vtis dela Nemec Stresemann. Njegova govorica je že bolj zapletena, bolj učena in visoka. Govor je pa zato natančno in strogo sestavljen in tudi malenkosti so skrbno izdelane. V vsakem Nemcu tiči kos profesorja. Ko poslušas Nemca, se nehoče spomniš na gimnazijo in visoko šolo.

Popolnoma različen je nastop Francozo. Briand je edini govornik v Zvezi narodov, ki govori nepripravljen. Vsi drugi jemljejo s seboj papirje, on hodi na oder praznih rok. Njegovo obnašanje je živahno, na prvi pogled spoznaš, da je južnega, latinskega rodu. Med govorom se njegov glas silno spreminja: v začetku je tih, potem narašča in zagrmí, sedaj govori iz njega dovtip, da se vsi smejejo, par minut za tem ti odmeva nasproti žalost, da si ženske brišejo solze. Govornik se sprehaja med izvajanjem po odru, nato se ustavi in gleda mrko, večkrat dvigne roke, ki trepečejo od srčnih čustev. V dvorani vlada smrtna tišina, v katero zabuči vsakih 10 minut vihar ploskanja. Lepo in prijetno je poslušati Brianda, toda če pozneje preišči njegov govor, vidiš, da je povedal štiri ali pet dobrih misli, ki bi jih bil Anglež ali Čeh razložil mesto v poldrugi v četrt ure.

Z galerije se ti nudi jasna slika mednarodnega političnega položaja. Ko je Briand zafrknil angleško delavsko vladu radi njenega nepopustljivega obnašanja na konferenci v Haagu, se je dvorana mahoma razdelila v več strank: države, ki so vprašanju nemške vojne odškodnine Angležem nasprotne, burno ploskajo, Angleži in njih prekmorske dežele (dominijoni) se drže ledeno hladno, Nemci so tihi,

a z obraza jim čitaš prikrito veselje, da je bivša antanta razklana.

Zanimivo je tudi opazovati, kako se gospodje pozdravljajo. Ko vodilen državnik neha govoriti, se vsujejo od vseh strani zavezniki in burno čestitajo. Tedaj lahko na prstih sešteješ, s koliko prijatelji razpolaga poedina država. Odposlanci drugih dežel sploh ne čestitajo ali pa bolj hladno in na kratko. Pri pozdravljanju presodiš lahko tudi važnost držav. Zastopnika velesile pozdravi državnik stoje, pri srednji državi vstane le napol, diplomatu majhne dežele pomoli roko sede. Pri teh gospodih je vse premissljetno, vsaka kretnja in beseda odmerjena.

Šaljivi prizori.

Zasedanje Zveze narodov nudi tudi mnogo smešnih stvari. Od vseh strani sveta pošiljajo na primer nepoklicani ljudje prošnje in pozive zastopnikom zbranih držav.

Ko ni sej, se osredotočuje vse ženevsko življenje v gostilnah in kavarnah. Nekatero gostilno, kamor hodijo diplomati in časnikarji na vrček piva, so postale slavne. Najbolj znana je pivnica Bavaria, kjer se gnetejo do pozne ure ljudje vseh jezikov sveta. Stene so pokrite s karikaturami slavnih oseb, ki so bile ali so še gostje pivnice. Tam vidiš Stresemanna, Chamberlaina in Brianda, naslikane kot mestne stražnike, kako čuvajo mir. Tu visi spet minister, oblečen kakor gledališka plesalka, tretji je naslikan kot bikoborec in tako dalje. V Bavariji doživiš lahko vsak čas nekaj zanimivega. Nekega večera je prvi minister iz majhne severne države sedel v kasnih urah sredi vesele družbe in bil silovito zadovoljen. Z obraza sta mu sijala sreča in pa ponos na izreden uspeh, ki ga je moral ta dan kje doseči. Nenadoma ga je zadovoljnost tako prevzela, da je začel na glas peti. Prisotni so se čudili, odkod tolika blaženost prvega ministra. V kratkem se je zadeva pojasnila: minister je imel isti dan govor na občnem zboru zveze. Ker ne zna ne francosčine in ne angleščine, ga je govor

skrbel cel teden. V naglici si je vzel profesorja francoskega jezika, ki ga je vadil vsaki dan izgovorjave in pred katerim je čital vedno na novo spisani govor. Ko je dobil pred Zvezo narodov besedo, se je čutil že tako trdnega, da je začel brati govor z močnim glasom in velikim poudarkom. Po udarek je pa bil povsem napačen in večina poslušalcev govora ni razumela. Ob zaključku mu je dvorana kljub temu ploskala, prijatelji so mu čestitali. Tega nepričakovanega uspeha se je prvi minister tako veselil, da je zapel zvečer v gostilni solospjev.

Mesto in ljudje.

K sklepu hočem omeniti še par besed o mestu Ženevi. Kakor vsa Švica je tudi Ženeva čista in čedna. Mesto je majhno, a živahno. Njegova lega je očarljiva. Hiše počivajo ob bregovih jezera, skozi katerega žene reka Rona svoje vodovje. Ženeva leži tik ob francoski meji; iz sredine mesta vozi cestni tramvaj v bližnje francosko mestece Annemasse, kamor dospeš v 25 minutah. Prebivalci Ženeve so istega rodu kakor ljudstvo sosednih francoskih pokrajin, a kljub temu se razlikujejo po življenjskih navadah in duševnosti. Ženeva je bila namreč nekoč središče hudih verskih bojov med katolicizmom in kalvinizmom. Protestantovski voditelj Ivan Calvin je trdo in neizprosno gospodaril v mestu in vtisnil trajen pečat ženevski družbi. Stroga in ostra življenska načela kalvinizma so pustila za seboj sledove, ki jih čas ni mogel še izbrisati. Kljub živahni francoski naravi so ljudje resni in skoro hladni in ne ljubijo preveč vesele družbine.

Lepa poteza, ki se odkriva tujcu, je osebna poštenost prebivalcev. Videl sem večkrat, kako se je razprodajalka časnikov oddaljila iz prodajalnice in pustila vse odprto. Ljudje so prihajali, jemali časnik, polagali na mizo denar in mirno odhajali. To je trajalo večkrat precej dolgo časa, tako da se je delal na mizi že lep kupček novcev. Isto sem opazil na več krajih, iz česar sklepam, da je to splošna navada.

Fr. Heller:

ODISEJ SE VRAČA.

»Sami lahko vidite.« Podal sem mu pisma tvrdk Leeds & in Croswell v Londonu (ljubi Lavertisse, ako pomislim na delo, ki ste ga pri tej stvari izvršili!) in postal je izmenoma blede in rdeč, ko je bral, in neprenehoma je gledal mojo spodnjo ustnico. »Vi ste pa res srečen človek,« je rekel. »To govodo, ta Aspebrink hodi leta in leta tod okoli, ne da bi vedel, kaj ima pred nosom, in potem pridete Vi in ... ali smem vprašati, ali ste baker takoj odkrili, predno ste Brinkestad kupili?« — »Oprostite, ako si dovolim mnenje, da je vaše vprašanje indiskretno, gospod pl. Marck,« sem rekel, »glavna stvar je, da je Brinkestad moj in da sem se naučil imeti oči odprte.« — »Gotovo,« je mrmral. »Dovolite, da si vašo zlato jamo malo ogledam. Stra-

žijo jo noč in dan.« — »Rad,« sem rekel, »z največjim veseljem.« in odpravila sva se v Brinkeberg. V žepu sem imel nekaj Vaših poskusnih kamenčkov, ljubi Lavertisse; upal sem namreč, da mi bodo morebiti koristili. Čisto pravilno; komaj sva bila na mestu, ko je gospod pl. Marck začel pobirati koščke, kadar se mu je zdelo, da ga ne opazujem. Jaz nisem storil ničesar. Hodila sva tam okoli kake pol ure; paznik je poročal, koliko so navozili iz rudnika; prikimal sem in gospod pl. Marck je bil še bolj zamišljen kot kdaj prej. — No, gotovo se nečem bahati s spretnostjo svojih prstov, Lavertisse, toda mož je na kamne, ko jih je pobral, zelo pazil (da bi jih jaz ne videl, seveda); no, lepo, ko sva se pri križišču deželne ceste proti mestu ločila, ni imel v žepu teh, temveč — Vaše poskusne kamenčke.

Hotel je narediti preizkusni poizkus, da govorim z enim naših velikih

pisateljev. Gospod Nordén bi vendar utegnil biti plačan od mene — tatovi si drug drugemu ne zaupajo.

Dva dni pozneje sem prižgal bombo. Izračunal sem, da bo do takrat dovršil preizkusno analizo rude, katero sem mu bil vtihotapil v žep. Nameral sem mu telefonirati in ga pobarati po prevoznih sredstvih, na katera sva po obisku v rudniku čisto pozabila; in odkrito povedano, bil sem tozadevno malo neodločen; lahko bi se zdelo vse preveč pripravljenost, toda vedel nisem nobene druge poti. Well,¹⁾ pogumne mu pripada svet; kogar hočejo bogovi kaznovati, ga udarijo s slepoto; ptič gre na sprehod v odprto kačje žrelo — prilike kopičim, da bi samega sebe ponižal, kajti vse to sem si mislil, ko se je gospod pl. Marck tisti dan nepozvan pripeljal k meni. Najbrž je preizkusna analiza dala več kot sijajen

¹⁾ dobro. Angl.

Še bolj poučno pa je, kar sem videl vsaki dan na ulicah. Kolesarji, katerih je v Ženevi izredno mnogo, pušča jo kolesa kar na ulici in se odpravljajo v hiše in trgovine po opravkih. Na nekaterih mestih vidiš kar deset ali petnajst koles, ki stoje tam nezaklenjena cele ure. Nihče se ne takne tuje lastnine. Pred časom sem šel z znancom k predstavi in ostal v njegovi družbi od osme ure do polnoči. Za ta čas je shranil kolo v odprto vežo neznane hiše, da ga ob povratku vzame in se pelje domov. Niti trenu-

tek ga ni prevzela bojazen, da bi kolo med tem zginilo, in se ni varal.

To so gotovo lastnosti, ki jih ne srečuješ med vsemi narodi.

Te in enake stvari vplivajo, da se ti dežela priljubi. Najbolj pa učinkuje nate priroda, ki je lepa in osvežujoča. Ko se ob Ženevskem jezeru vračaš domov in se pomikaš ure skozi samo zelenje, iz katerega se bliščijo bele hišice in lične pristave, ti vstaja v duši želja, da bi se vrnil in tu počival sredi narave.

Lloyd je zletel, njegov priganjač Muhamed paša Mahmud, zadnji ministrski predsednik tudi. Prišli so na krmo drugi možje in morda ni več da leč čas, ko bo ob Nilu zopet živel pomen, svoboden rod naslednikov starih Egipčanov.

Taka je politična zgodovina Egipta v zadnjem desetletju.

Dva vozla.

Po Buharinovem padcu je prišel na površje Molotov, ki je postal duhovni vodja komunistične stranke. Molotov je imel na raznih krajih predavanja o svetovni politiki. On pravi, da sta dva vozla svetovne politike. Eden je v Kini, drugi v Londonu. V Kini ni po njegovem le borba med Kitajsko in Rusijo zastran mandžurske železnice, marveč je živ, a skrit spor med velesilami, ki so doslej uživale izjemne pravice na daljnem vzhodu, in med komunistično Rusijo. Drugo važno vprašanje je pa priznanje Rusije od strani Anglije. Važen korak do svetovnega miru pomeni dogovor med angleškim zunanjim ministrom Hendersonom in sovjetskim poslanikom Dvoglevskim, naj se zopet vzpostavi diplomatski stiki med obema državama.

Okno v svet.

Albanija — Turčija.

S prvim oktobrom je Albanija pretrgala vse diplomatske zveze s turško republiko. Svoj ukrep utemeljuje s tem, da Turčija še dosedaj ni priznala Albanije kot samostojne kraljevine. Ni pa nobene nevarnosti za vojno, ker sta obe državi daleč narazen.

Preobrat v Egiptu.

V šumu evropskih razmer smo komaj opazili, da se je v Egiptu izvršil dalekosežen političen preobrat. Vodja liberalne stranke Adly paša Jegen je sestavil novo ministrstvo.

Egiptovsko ljudstvo je po vojni terjalo neodvisnost Egipta in Sudana. Poslalo je v London odposlanstvo ali wafd. Wafd se je razvil pozneje v močno organizirano narodno stranko. Vodil jo je od l. 1918. do 1927. Saad paša Zaglul. Konservativni angleški guverner maršal Allenby je Zaglula in njegove najboljše konfiniral po otokih. Na stotine wafdistov je pa umiralo po ječah. Toda narodno gibanje je rastlo. Tedaj je London posegel po drugem sredstvu. Ustanovil je l. 1922. ustavno liberalno stranko, da bi Egipčane razcepil. Ni šlo! Še manj sreče je imel egiptovski dvor, ki je ustanovil stranko monarhistov, ittihadistov. Ko je l. 1924. mlad Egipčan ustrelil sudanskega guvernerja, je London postavil stranko liberalcev in ittihadistov na vlado, da bi wafd razbili.

Kljub prepovedi javnega delovanja je wafd rastle, a v polnosti razvoja ga je zadela smrt preizkušenega vodje Zaglula. Toda našli so mu vrednega naslednika v Nahas paši.

Prav tako je pa tudi London l. 1925. poslal v Kairo močno roko lorda Lloyda, ki je skušal Egipt upravljati kot čisto angleško kolonijo. Wafd je zatrl, časopisje ustavil, po ječah so stokali tisoči.

V tem je Delavska stranka na Angleškem zmagala. Z njo vred so zmagala tudi pravičnejša načela. Lord

Objave.

Pojasnilo.

Več posestnikov na Bovškem je dobilo vabilo za naročilo in oglase v listu »Protesti cambiari del Veneto«. Ljudje se sprašujejo, kaj to pomeni. Več njih nas je prosilo, naj pojasnimo, kako je s to zadevo.

Odgovarjamo, da ni to nič drugega kot brezobvezno vabilo na list, v katerem se objavljajo menični dolгови tvrdki in posestnikov v naši pokrajini! Na list se lahko kdo naroči ali pa ne. Nekaj pomena ima za trgovske tvrdke.

Zgubljen.

V Logu pri Vipavi je nekdo izgubil paket in par čevljev. Pošten najditelj je naprošen, da blago prinese proti primernemu plačilu v Dolgo poljano št. 10.

Našel se je

pretekli torek zastavljalni listek z Monta v Gorici. Kdor ga je zgubil, naj se zglašuje v via Brolo št. 3 v Gorici.

Darovi.

Za Alojzijevešče. — V znak hvalečnosti svojemu ustanovitelju in bivšemu voditelju preč. g. žup. Jos. Abramcu poklanja ob njegovem odhodu v Pevmo Marijina družba kršč. mater pri Sv. Luciji L. 100. — Srčna hvala!

Za Sirotišče sv. Družine: Dobrotnik v dober namen 50 L; č. g. Ivan Koruza, župnik v Klani 5 L; N. N. 10 L; dobrotnik blaga v naravi v vrednosti 80 L. — Srčna hvala!

Ko kupuje »PEKATETE«, ki zavite so v pakete, modro reče Jožek mali: »Dobra jed se sama hvali!«

izid; koliko ste vendar delali, Laver-tisse! Sam ni vedel, na kateri nogi bi stal; začel pa je kot zadnjič z možnostmi izvoza. Pustil sem, da je govoril, in kazal primerno zanimanje — vprašal, kakšna vozila mi lahko preskrbi in pod kakšnimi pogoji. Končno se mi je trenutek zdel zrel. Na spodnji strani pisalne mize sem imel električno žico do služabnikove sobe; to sem podedoval od gospoda Aspebrinka; služabnika sem bil poučil, naj se takoj, ko pozvonim, prikaže z Vašo brzojavko. Storil je tako in prizor, ki je sledil, si lahko mislite. Gospod pl. Marck je poskočil s svojega stola, ko je videl izraz v mojem obrazu. »Kaj pa se je zgodilo?« je zaklical. »Ali se je v rudniku kaj pripetilo?« Nepotrepežljivo sem stresel z glavo in molčal primerno dolgo, preden sem sklonil čelo v roke. »Vendar, kaj pa je, kaj se je zgodilo?« je zaklical gospod pl. Marck v svoji prirojeni vsiljivosti. Po-

gledal sem zopet kvišku in mu počasi podal brzojavko:

Profesor Pelotard, Brinkestad, Kristianshamn, Švedsko. — Los Angeles, 25. maja. (Naprej poslano iz Londona.)

Vaša žena težko obolela. Pridite takoj. Nevarnost v zamudi. — Laver-tisse.

Gospod pl. Marck me je gledal z očmi, ki bi bile rade izražale sočutje, kar pa jim je bilo prav tako težko kot šakalu. »Ah, ste poročeni... obžalujem... dovolite mi, da vam izrečem svoje sožalje...« Nemo sem prikimal. — »Odpotujete?« Burno sem se zvrnil. »Naravno. Takoj. Sam Bog ve, kdaj se bom lahko vrnil. Ah, uboga mala Mara, da bi te še živo dobil!« Bil sem dovolj predrzen, da sem svoji umišleni ženi dal njeno ime, da bi videl, ali bo pošast trenila z očmi; toda ne; tega ni noben spomin več ga-

nil, tako je bil poln svojega sedanje-ga načrta. In končno se nikakor ni mogel več zdrževati ter je izbruhnil: »In rudnik? Kaj nameravate storiti z njim? Kdo ga bo nadzoroval, ko boš te na potu?« Zdrznil sem se, kot da me je ta misel zgrabila. »Rudnik! Da, res... kaj naj naredim, za božjo voljo? Saj nimam žive duše, kateri bi...« Stavka nisem končal. Gospod pl. Marck je prijel mojo roko z izrazom najglobljega sočutja, se hlastno odkašljal in rekel: »Ali se vam bo zdelo čudno, ako vam nekaj predlagam. Dajte, da bom v vaši odsotnosti jaz to stvar vodil. Upam, da veste, da se name lahko popolnoma zanesete.«

Bitka je bila dobljena. Lahko si mislite. Ljubi Lavertisse, kaj sem vse govoril: kako je zame težko vedeti, kdaj se bom vrnil, ali se bom sploh še kdaj vrnil, predvsem, da mi je po tej brzojavki vse to postalo neizrekljivo brez-pomembno... Ni mi bilo treba gospo-

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Poročilo. — V soboto se bo poročil rudnik pisar g. Izidor Šinkovec z g.čno Tereziko Kendovo, pridno in vztrajno cerkveno pevko. Na mnoga leta!

Nov grob. — V soboto 5. t. m. je umrl 76 letni g. Mosser Faustin, oče tuk. g. gozdnega upravitelja. N. v m. p.

Semenj. — Prihodnji torek bo v Idriji običajni semenj sv. Terezije. Opozorjamo na to zlasti, ker bi bilo želeto, da se dobra letina krompirja in tudi drugih pridelkov, pokaže tudi na idrijskem trgu, kar se navadno, in to celo ob semnjih dneh bolj redko opazja. Večina meščanov je navezana na kupovanje kmetijskih pridelkov in baš vsled tega je nerazumljivo, da je naš trg v tem oziru tako slab. Zato bi bilo posebno v korist revnim delavskim slojem, da bi bil trg založen razen z obilno kramarijo predvsem z domačimi kmetijskimi pridelki, kar je bilo včasih — seveda v večji meri — pri nas običajno. Gotovo je, da bi kmetje svoje blago posebno v takih dneh lahko razpečali.

Vojsko. — Tudi iz naše župnije se odpravljajo trije fantje v Belgijo. Od nas je prav malo ljudi odpotovalo v povojnih letih, toda če ni drugače, je treba za kruhom. Večjega obsega upamo, izseljevanje pri nas ne bo zavzelo.

S Pivke.

Postojna. — (Zalovanje. — Harmonika.) — Meščanska šola žaluje za svojo bivšo zaslužno učiteljico g.čno Marijo Boštjančičevo. Pred dvema leti je bila od tukaj prestavljena v notranjost države, kjer je ostala do letošnje spomladi. Takrat je dobila službo preko meje. Imela je pa le malo veselih dni več, ker se je je lotila kmalu huda možganska bolezen,

ki jo je tudi pokopala. Naj živi v Gospodu!

Po ulicah petje, vriskanje in glas harmonike. To je znak naborov. Priporočamo pa fantom, da bi se zdržali popivanja, zapravljanja in prehrumečega veselja. Saj je vendar lepše slišati ubrano pesem kot rjojenje divjih glasov, lepše dobro izpeljan vrisk, kakor tuljenje, ki ni podobno človeškemu glasu. Prav pri vriskanju bi se morali fantje potruditi, da postanejo takorekoč mojstri, ker to je nekaj pristno našega.

Hrenovice. — Spet se moramo oglašiti po dolgem času. Zima in suša sta nas trli. Nekaj sta tudi koristili naši ilovnati zemlji, ki se je zrahljala. Letina je še precej dobra. Sena je manj kot lani. Češplje so pa tako obrodile, da se povsod po naših vrtovih kadijo sušilnice (pajštve), sicer ne bi vedeli, kako pridelek obrniti v korist. — Od kar smo imeli misijon v fari, se je vpejalo tudi pri nas »Apostolstvo mož«. Vsako prvo nedeljo se zbiramo. Uspehi se že kažejo.

Knežak. — (Zakasnelo.) Dne 15. septembra je obhajala dekliška Mar. družba svojo petindvajsetletnico. Cerkev so dekleta tako lepo okrasila, da še stari ljudje ne pomnijo, da bi bila kdaj taka. Slavlja so se udeležili v obilnem številu sosedne Mar. družbe in mnogo gg. duhovnikov. Vseh 25 let je bilo sprejetih 550 deklet. Želimo tudi mi, naj družba lepo procvita tudi naprej!

Veliko Ubeljsko. — (Nekaj opominov.) — Z veseljem pričakujemo tudi mi »Novi list«, ker ga z velikim zanimanjem čitamo. Marsikaj novega se zgodi pri nas, le sporočiti nima kdo, ker smo zaposleni z jesenskim delom. Z letošnjim pridelkom smo še precej zadovoljni, posebno krompirja imamo obilo, če nam ne bo pomrznil, kakor preteklo zimo. — Kakor se sliši, se bo delila gmajna, ali kam naj se obrnemo po denar? Od kar nas je zapustil častiti gospod ku-

du pl. Marcku besede niti v usta položati, da sem imel njegov kupni predlog. Štiri in dvajset ur potem je bil rudnik njegova last za znesek 250.000 kron — smešna cena, povzročena samo po mojem prisilnem odhodu. Odšel sem še zvečer istega dne in drugo jutro sem gospodu pl. Marcku poslal iz Kodanja sledeče pismo:

Cenjeni gospod!

Ko boste prejeli te vrstice, boste najbrž že odkrili, kako ugodno ste včeraj naložili svojih 250.000 kron; vsekakor ne bo dolgo trajalo, da Vam bo to postalo jasno. Brinkestadski rudnik je sleparija. Poskusna ruda, katero ste si preskrbeli deloma po gospodu Nordénu, deloma sami, je bila ponarejena, — pripravljena nalašč za Vas; in angleških tvrdk, ki so povprševale po brinkestadski rudi, nikdar ni bilo.

Dolga štiri leta ste mučili neko nežno, prekrasno ženo, ne da bi Vam to povzročalo tudi le najrahljše očitke vesti; Vi sploh niste sposobni, da bi Vas ganilo kaj drugega kot denarne izgube. Kakor ste bili logični v mukah nasproti svoji soprog, boste gotovo tudi vedeli ceniti logiko, ki je podlaga mojemu nastopu v Kristianshamnu in kupčiji, h kateri sem Vas prisilil — zapomnite si dobro — prisilil.

Morebiti boste logiko te kupčije še bolje razumeli, ako Vam zaupam, da je tisti, od katerega ste kupili »rudnik« Brinkeberg, isti, radi katerega ste svojo ženo mučili, Vaš prijatelj

profesor Pelotard
ali
Filip Collin.

»Da, Lavertisse, to je bilo moje pismo iz Kodanja in rad verjamem, da je gospodu pl. Marcku povzročilo noč brez spanja. Toda ah, človek

rat Franc Rupnik, ki se je preselil v Novake, nimamo več redne sv. maše. V mnogih prilikah ga pogrešamo. Naša mladina je začela biti zelo razposajena. Pri nas ne pleše v obilni meri, ker ne dobi dovoljenja po gostilnah. Zato se rajši posluži takega dela v zasebni hiši. Tukaj v naši podnanaški dolini se dobijo tudi take gospodične, ki bi se samo sprehajale in na kolesih vozile ter ljudi obrekovale. Za sedaj naj bo, pa drugič še kaj več. Vaščan.

Ležeče pri Divači. — (Javnostna dela in prošnja.) — Letošnja letina je boljša od lanske. Upamo, da nam vendar ne bo treba živeti na kredito celo leto. — Nekaj zaslužka imajo naši ljudje na cesti, ki bo šla iz Divače mimo Ležeč, Gaberk v Famlje. Nadomestovala bo cesto, ki veže Lokev in Vremški Britof. Prvotno so namerali, da bi šla cesta skozi Ležeče, a ker bi bil v vasi nevaren ovinek, so je speljali mimo hiš. Mi smo tako še bolj zadovoljni.

Na letališču na Gabrku je za letos delo izostalo, ker je tretjina prostora skalnatega. Treba bo napeljati 25 centimetrov na visoko zemljo. Naša polja bi bila precej prizadeta, če bi jo vzeli z njiv. — Še nekje nas čevlji žuli: vode nimamo. Najbolj občutijo to ženske, ki jo morajo iz Divače na glavi nositi; živina pa mora blato srebat. Obračamo se na občinsko načelstvo, da kaj ukrene. 2. t. m. smo pokopali Franciško Cerkenikovo p. d. Mihčevko. Bolehala je več let na neozdravljivi bolezni.

Iz Brd.

Gradno. — Dne 25. avgusta smo obhajali obletnico smrti č. g. vikarja Ivana Podobnika. Bila je slovesna maša. Postavljen je že tudi spomenik s fotografijo, ki nas spominja, da nas je blagi duhovnik prežgodaj zapustil.

Krasno. — (Igrana rava.) — Ko pridejo te vrstice v javnost, bo vinski pridelek že skoraj spravljen. Trta se je dobro obnesla. Drugi pridelki so srednji. V predzadnjem »Novem listu« smo čitali, da je nekomu v Šmihelu pri Hrenovicah zrastle iz enega

obrača, kdo pa obrne? Iz Kodanja sem čisto mirno potoval skozi Nemčijo in danes, deset dni po svojem odhodu sem v švedskih listih, ki sem si jih kupil, našel sledeči članek:

»Veliko rudarsko podjetje v Kristianshamnu.

Kristianshamn, 3. junija.

Zabeležiti moramo nov dvig industrije mesta Kristianshamn. V gori Brinkeberg, ki leži na posestvu Brinkestad, se je našel baker v množini, ki obeta precejšnje proizvodne uspehe.

Ravnatelj g. pl. Marck, ki je posestvo kupil in po izvršenih analizah sirovin spravil obrat v tek, je radi večje gotovosti dal poklicati včeraj znanega rudarskega izvedenca Vogla iz Stockholma. Izid njegovih preiskav je bil najsijajnejši, kar si jih je mogoče misliti: razen bakra s po-

zrna 586 zrn fižola. Pri nas pa je poleg gnojišča eno fižolovo zrno imelo 724 zrn. To so prave redkosti.

Kojsko. — Dne 19. t. m. smo spremlili k počitku na goriško pokopališče mladenko Marijo Figarjevo. Bog nam jo je vzel v najlepši dobi 23 let. Bolezen si je nakopala v tovarni v Turinu. Prišla je domov, da bi našla zdravja, a po šestmesečnem trpljenju po raznih bolnišnicah je umrla v Gorici dne 17. septembra. Zapustila je tri sestre in brata in šla k staršem, ki so jo pričakovali v nebesih. Tebi mir. Marija, v goriški zemlji, družini tolažilo!

Iz Vipavske doline.

Vogersko. — Lepa nedelja. — Zelja občinarijev.) — Rožnenska nedelja je potekla prav lepo. Č. g. Primožič iz Prvačine je lepo orisal pomen rožnega venca. Veličastno procesijo s kipom Matere božje je vodil č. g. mons. Berlot. Udeležba je bila taka kot še ne po vojni. Mladina je cerkev lepo okrasila. Pevski zbor se je tudi lepo postavil. — Zimski večeri se bližajo, mi pa čakamo, odkod nam zasveti električna luč. Saj je občinski sluga že pred letom popisaval, katera hiša hoče imeti električno razsvetljavo. Same obljube! Ko so nas priključili k Dornbergu, so nam obljubili, da bodo ob nedeljah po par ur uradovali tudi v našem občinskem domu. V resnici pa moramo za vsako malenkost hoditi v dve uri oddaljeni Dornberg in zgubiti po ves popoldan. Upamo, da bo obč. načelnik ali prefektura šla v tej zadevi ljudstvu na roko.

Vitovlje. — (Naša božja pot. — Šola.) — V letu 1879. je bila cerkev sv. Petra v Vitovljah predelana. Sedanji prezbiterij je bila prejšnja cerkva; ker je bila ta cerkva gotovo premajhna, so takratni gospodarji sklenili cerkev podaljšati ter so prizidali ladjo 11 metrov dolgo, tako da je vsa cerkev sedaj dolga 16 metrov in povsem zadostuje za službo božjo. Ob 50-letnici pa so sedanji gospodarji sklenili, da hočejo cerkev ozaljšati in preslikati, kar je za primerno ceno in

vprečnim odstotkom 17.4 na stot vsebuje kamenje tudi ne neznatne količine srebra. Priprave za obrat v večjem obsegu so se že začele.

Mestu Kristianshamn in njegovemu odločnemu sinu gospodu pl. Marcku čestitamo iz vsega srca.

Ljubi Lavertisse, kaj naj še rečem? Da govorim z jezikom časnikov: s čarovno šibico genialnosti sem odkril zlato jamo — za moža, katerega sem z vso svojo zvižajo hotel uničiti. Vaša pripravljena ruda je bila nepotrebna, Vaša trgovska pisma odveč; in uboga Penelopa ostane nemaščevana! Najin edini dobiček je isti kot po navadi — malo denarja.

Človek obrača — kdo pa obrne?

Pojutrajšnjem se vrnem z Itake k Vam.

Vaš prijatelj Pelotard.

(Konec.)

zelo okusno izvršil g. Tomaž Seljak, slikar iz Podmelca. 13. oktobra bomo obhajali torej 50-letnico prezidave te cerkve in njene blagoslovitve s peto sv. mašo ob 10. uri. — Kot čujemo, se zopet obnovi vitovska šola. Do sedaj so bili trije razredi v krasnih, velikih sobanah v ljudski šoli v Oseku; sedaj pa se ukine v Oseku prvi razred in se pošlje ena učna moč v vitovsko šolo. Vendar pa gospodarji iz Užič s tem ukrepom niso zadovoljni in pravijo, da hočejo šolo v Užičah, kjer je večina otrok, ali pa bodo pošiljali svoje otroke kot do sedaj v Osek. Upanje pa je, da se že pogovore med seboj in da radi tega ne bo kakih razprtij! — Z bendimo smo splošno vsi zadovoljni. Če bi ne bilo enkrat med letom malo toče in če ne bi pozimi trte pozeble, bi marsikateri imeli toliko vina, da bi jim primanjkovala posoda.

Brje. — (Blagoslovljenje nove cerkve.) — V nedeljo dne 13. t. m. se bo slovesno blagoslovila naša nova cerkev. Vresničile se bodo polstoletne sanje Brejcev. Že naši dedje pred 50 leti so začeli misliti na lastno cerkev. Dosti se je o tem govorilo, le do dejanskega pričetka ni hotelo priti. Leta 1925. smo pa na pobudo nekaterih uglednih mož s sicer majhnimi sredstvi, a tem trdnjejšo voljo pričeli z zidanjem. Pričelo se je zbiranje prostovoljnih darov. Zbirali smo liro k liri. Vse kar je bilo mogoče smo z robotami naredili in čez dve leti, t. j. leta 1927. je bila stavba že pokrita. Nismo pa mirovali, dokler se ni vsaj toliko dokončala, da se bo lahko v njej vršila božja služba. Seveda manjka še del zvonika z zvonovi in še skoraj vsa cerkvena oprava; pa uverjeni smo, da bomo dočakali tudi tisti dan, ko bo naš božji hram popolnoma dovršen. Vendar ne smemo reči, da je to samo naš trud in naši žulji. Pomagala so nam to delo dovršiti plemenita srca, ki so nam od blizu in daleč prikočila na pomoč z večjimi in manjšimi denarnimi in drugimi sredstvi. Vsem se tem potom ponovno najiskrenejše zahvaljujemo.

Ob blagoslovitvi s sv. mašo ob 10. uri in pri popoldanskem blagoslovu bo darovanje za cerkev.

Iz Gor.

Tolmin. — (Obisk. — Potresni sunek. — Tečaj. — Slovo.) — Pretekli teden nas je zopet obiskal goriški prefekt Dompieri. Sprejel ga je dr. Marsan in se podal z njim v »Škodnikov zavod«, ki so ga letos zelo razširili in preuredili. Tam se je dalj časa razgovarjal z ravnateljem zavoda. — V petek zvečer ob šesti uri in pet minut smo čutili pri nas potresni sunek, ki je bil še precej močan. — V minulem tednu se je otvoril tečaj za zdravilne rastline, ki ga vodi neki profesor iz Vidma. Ker je to jako koristno in ker se ravno v naših gorah dobi toliko rastlin, ki nam lahko služijo v zdravilstvu, tečaj radi priporočamo. — V soboto nas je zapustil naš kaplan č. g. Janko Premrl, ki je, kot smo že poročali, prestavljen v Sv. Lucijo, na mesto č. g. Abrama. Kljub kratkemu

času njegovega bivanja med nami se je vsem jako priljubil in nam je zdaj težko, da ga delo že tako kmalu kliče drugam. Ustanovil je v tem času tudi Marijin vrtec. Zrna, ki jih je vsejal v duše naših malih, bodo klila in rastla. Zahvaljujemo se mu zato iskreno in mu želimo ob slovesu vso srečo in božjega blagoslova!

Tolmin. — Delo pri vodovodu dobro napreduje. Delavci so razun par Zatoľmincev vsi iz ajdovske okolice, bajé iz Dola-Otlice, odkoder je tudi njihov delovodja Alojzij Čibej, ki je poskrbel, da se je preteklo nedeljo darovala v tolminski farni cerkvi sv. maša za delavce podjetja.

Kanal. — (Birna. — Nove klopi v farni cerkvi. — Letina.) — Letos smo imeli v Kanalu in okolici sv. birmo. Naš prevzvišeni knezonadškof je najprvo obiskal Deskle, nato Gorenje polje, kjer so ga pozdravili z velikim veseljem zastopniki cerkvenih in posvetnih oblastev ter mnogoštevilna množica našega ljudstva. Birmancev in birmank je bilo prav obilo. Nato se je vršila birna v Avčah in Ročinju ter predpreteklo nedeljo tudi v Kanalu. V ponedeljek se je odpeljal prevzvišeni na prijazno Marijino Celje. Nazadnje je bil v Lokovcu. Povsod se je vršila birna v najlepšem redu; otroci so bili skoro po vseh duhovnjah lepo pripravljeni.

Po dolgem času smo vendar tudi pri nas v Kanalu dobili cerkvene klopi. Zasluga za to gre našemu neumornemu gosp. dekanu, ki nam vedno kaj novega pripravi. Klopi so iz trdega lesa in so po zunanosti prav prikupljive.

Tudi pri nas se je suša občutila precej. A na vsak način je letošnje leto mnogo boljše od lanskega. Toda, kljub nekoliko boljši letini si naš kmet ne more prav nič opomoči. Dal Bog, še drugo leto dobro letino in — znižanje davkov, pa se bomo malce izkopali.

Sv. Lucija. — (Izpremembe. — Rožnenska nedelja. — Brezposelnost.) — Pri nas se je v zadnjem času dokaj izpremenilo. Kakor smo že poročali, nas je zapustil priljubljeni č. g. župnik Jože Abram. Dobili smo novega župnika v osebi č. g. Jankota Premrla, ki je bil preteklo soboto zvečer prav prisrčno sprejet. Tudi našega občinskega tajnika g. Zdravkoto Muniha smo izgubili. Na njegovo mesto je prišel gosp. Peter Dorigo, doma iz Kaprive pri Korminu.

Na rožnensko nedeljo smo imeli lepo slovesnost. Popoldne, pred blagoslovom, je imel preč. g. dekan tolminski v naši farni cerkvi ganljiv govor. Potem se je pa razvila po lepo okrašeni vasi veličastna procesija s kipom Matere božje, ki so ga nosili čvrsti fantje na svojih ramenih. Pevski zbor pa je z običajno dovršenostjo lepo prepeval prelepe Marijine pesmi.

Kakor mnogokje tako je tudi pri nas večina delavcev brez zaslужka. Govori pa se že delj časa, da se prične to in ono delo, kjer bi si delavci lahko kako lirco zaslužili — pa nič ni.

V naši fari že nad štiri mesece ni nobeden umrl. V istem času pa je enajst novorojenčkov zagledalo luč sveta.

Čezsoča. — Letošnji farni praznik smo praznovali prav slovesno. Po 15 letih smo zopet imeli procesijo skozi našo lepo vas. Tudi pevski zbor se je dobro izkazal. — Pred vojno so obiskovali naš semenj iz vse Bovške. Sedaj pa Bovčani pravijo, da ne morejo k nam radi slabih cest. Prav bojimo se jesenskega deževja in hude zime. — Nismo še poročali, da sta si že pred časom obljubila zakonsko zvestobo Jože Bizjak in Pepca Ivančičeva. Obilo blagosloval!

Poljubinj. — Spravili smo pridelke. Krompir je največ vrغل. Seveda je tudi tu odvisno dosti od semena. Jabolka pa v vsem našem okraju ni bilo za dober koš.

Jako smo udarjeni pri živini. »Novi list« je že poročal, da je strela ubila 22 krav in povzročila 35.000 lir škode. Razen tega se je pa med živino še močno razširil kužni katar na spolovilih. Krave ostanejo jalove. Če se bolezni ne omeji, bomo ob vso plemensko živino. Oblastva bodo morala nekaj ukreniti.

Lokovec. — (Birma in cerkveni shod.) — V četrtek dne 3. t. m. smo imeli sv. birmo. Prevzvišeni nadpastir je prišel k nam že v sredo zvečer in je bil prisrčno sprejet. Visoki mlaji in slavoloki, kakor tudi velika množica ljudi, ki je prišla k sprejemu, priča o vdanosti in globokem spoštovanju, ki ga ima naše ljudstvo do svojega kneza in vladike. — Tudi običajni cerkveni shod na rožnovensko nedeljo smo lepo praznovali. Opaziti je bilo mnogo gostov iz vseh sosednjih krajev. Škoda, da nas je vreme oba slovesna dneva nekoliko strašilo.

Gor. Tribuša. — Tudi pri nas se marsikaj zgodi, pa nima kdo peresa vzeti v roke. — Z letino smo še precej zadovoljni. Obogateli pa še ne bomo, ker so nam ves zaslužek, ki smo ga prej imeli z vošnjami, pobrali avtomobili. Le kadar sneg zapade ali voda ceste razrije, tedaj imamo delo — z robotami. Plešemo od zadnjega pusta ne več. No, saj smo tedaj dovolj noreli, da nekateri in še bolj nekatere dobro občutijo posledice.

Podmelec. — V Ljubljani je umrl pomučni boleznij rojak Ivan Dakschobler v najlepši dobi življenja. Doma je bil iz Huma pri Podmellcu. Med svetovno vojno je bil ujetnik v Rusiji; po razpadu Avstrije je vstopil kot prostovoljec v jugoslovansko armado, se bil na avstrijski meji v Rožni dolini in je končno služil kot orožniški narednik v Petrini pri Kočevju. Lahka naj mu bo zemlja!

Gorenje polje. — Zapustila nas je učiteljica Sidonija Krapševa, ki je bivala par let med nami. Otroci in starši so jo prav radi imeli. — Letine ni bilo Bog ve kaj. Dobro, da je nekaj dohodkov od drv in pa da kaj v cementni tovarni zaslužimo.

Prešnica. — Nalezljiva in neozdravljiva izseljeniška bolezen je pričela tudi pri nas svoje delo. V soboto 5.

oktobra so šli na pot čez lužo trije mladeniči. Bog daj, da bi bili bolj zadovoljni onstran morja. — Iz dežele dolarjev je prišel Rojic Ivan iz Prepreč po svojo zaročenko Memon Ivanško iz Prešnice, ki ga je šest let zvesto čakala. Pred par tedni se je vršila svatba, skoro po ameriansko. Kmalu bosta šla tja, kjer se cedi med in mleko. Obilo sreče!

Iz Kanalske doline.

Ovčja vas. — (Popravljanje cerkva.) — Pretekli mesec smo preslikali našo farno cerkev. Niti pred vojno nismo imeli tako lične cerkvice kot jo imamo danes. Nad glavnim oltarjem nam je napravil slikar lepo sliko sv. Duha, sredi cerkve na stropu nam je pa naslikal isti slikar krasno, veliko sliko Srca Jezusovega, res lep simbol: Srce Jezusovo naj kraljuje nad nami. Tudi stranske oltarje, ki so bili prej barvani v vseh mogočih barvah, smo prebarvali tako, da sličejo marmornatemu glavnemu oltarju. Na novo prebarvane oltarje smo naročili tudi nove kipe. Tudi nov harmonij smo cerkvi oskrbeli. Tako je postala naša cerkva ena najlepših v Kanalski dolini. V bližnjih Ukvah je naš gospod zadnjo nedeljo zelo odločno nastopil za obnovo ukovske cerkve, ki ne dela časti ne Bogu in ne vasi. Govori se, da bodo mogoče spomladi začeli z obnovo. Daj Bog obilo blagoslova onim, ki se za to prizadevajo!

S Krasa.

Dutovlje. — Trgatev je končana; pridelek je obilnejši nego lani, grozdje je bilo zdravo in je dobro dozorelo. Še boljše bi bilo, da ni bilo suše v drugi polovici avgusta in prvi polovici septembra, kar je škodilo tudi drugim poljskim pridelkom. — Govori se, da dobimo tu in v Skopem kmalu nove zvonove, baje so že vlti. Omeniti moramo, da je bivša avstrijska vojna uprava pobrala v tomajski župniji vse zvonove; pustila je le enega v Kazljah, Koprivi so dali mali zvon nazaj, češ, da je star in posebne oblike. Naš gospod obč. načelnik je dal popraviti zidove pokopališč v Dutovljah. Kraji ni vasi, Skopem in Koprivi, v teh dveh poslednjih tudi mrtvašnici. — Na raznih ovinkih so začeli širiti deželno cesto, tako pri železniškem mostu blizu Koprive. Delali so od marca do sedaj. Sedaj asfaltirajo cesto ob zdravilišču blizu železniške postaje Dutovlje-Skop. — V kratkem dobimo baje še električno razsvetlavo, menda še pred zimo. — Koncem mesca avgusta smo imeli v enem tednu kar tri požarje, dva tu v Dutovljah; pogorela sta dva hleva, in enega v Brjah, kjer je pogorel tudi hlev. — Iz naše vasi se je zopet izselilo nekaj oseb v Argentinijo, mladih moških in žensk. — V Koprivi lomijo kamenje kar v treh kamnolomih. Kamenje gre večinoma v Ameriko. — Poročali smo že, da je bilo letos v Tomaju že šest plesov, tu je bil zopet ples neke nedelje minulega meseca, v Koprivi na praznik sv. Elije in v Skopem na praznik sv. Mi-

haela. V teh dveh vaseh zadnji dve leti ni bilo plesa. Da se letos zopet toliko pleše, je menda vzrok, kakor je rekel neki star mož, ker je letos krompir dobro obrodil; a pametni ljudje pravijo, da bi bilo boljše, ako bi bili denar, ki je šel za plese, nesli v prodajalne, kjer so odprti računi zlasti od zadnjih dveh let, ko sta bili slabi letini. — V kratkem začno baje popravljati tudi streho cerkve sv. Mihaela v Skopem. Cerkev je zaprta že od srede aprila.

Iz Reške doline.

Trnovo. — (Nova maša.) — Slovesno kot že davno ne so potrkavali zvonovi naše farne cerkve pred zadnjo nedeljo. Po cesti, po stopnicah in stranskih poteh so kar šiloma drle množice ljudi gor v cerkev. Pozvonilo je. Množice so se zganile in silile v lepo zelenjem okrašeno cerkev. Ob tej priliki so mi nehote silile misli nazaj v našo preteklost, v one čase, ko so se naši predniki zatekali v cerkve ob turških napadih. To so bila težka leta bridkih izkušenj za naše dede. Lepo število duhovnikov je stopilo pred oltar in tvorilo živ venec novemu drugu č. g. Milanu Grlju. Sledili so cerkveni obredi, ki so živo ganili vse navzoče. Ko pa je novomašnik dvignil svoje maziljene roke, da bi blagoslovil svoje ljudstvo, se je marsikateri materi porosilo oko od ginjenja. »Bodi nam svetčenik, a živi nam iz ljubezni! Tvoja ljubezen do nas naj nadvlada tvojo kri in tvoje meso. Kristus je žrtvoval na križu svoje telo iz ljubezni do svojega ljudstva. Tako tudi ti, ko boš oznanjeval Duh Kristusov, boš močan, ne boj se bojev, zaupaj v Njega!«

Košana. — (Tatvina konj. — pot.) — Pred zadnji »Novi list« je poročal, da sta bili posestniku Antonu Gostiši iz Zadloga pri Črnem vrhu ukradeni dve kobili. Tatovi so prignali konje 27. m. m. mimo Košane ter jih privezali blizu vasi k nekemu drevesu, sami pa so šli menda vohat, kako bi šli varno naprej proti Trstu. Neki kmet, ki je prignal slučajno tja živino na pašo, je konje opazil, in ker se mu je stvar zdela sumljiva, obvestil orožnike, ki so spravili konje na varno. Poročilo v »Novem listu« je takoj povedalo, čigavi so konji. Košanski karabinerji so obvestili o tem karabinerje v Črnem vrhu in srečni gospodar je prišel po ceni do konj.

Na rožnovensko nedeljo je pristopilo 91 naših malčkov prvokrat k sv. obhajilu. Ganljivo jih je bilo gledati in poslušati s kako pobožnostjo so prejeli in molili Najsvetejše. Hvalevredno je, da so s prvo obhajanci pristopili k mizi Gospodovi tudi njihovi starši in sorodniki. Naj bi lep domači praznik ostal vsem v trajnem spominu. Gdč. učiteljice iz Kala so pospremile svoje šolarke v cerkev, košansko učiteljstvo je pa to pozabilo.

Ako nisi zavarovan za življenje, ne pridi v Košano; že mesec dni je cesta po vasi vsa preluknjana, kakor da bi se učili strelske jarke delati; iz teh jarkov pa bodo nastali — tako pravijo, lepi — kanali — ki bodo dali vasi čisto drugačno lice, — pa samo od spodaj.

Naši mali.

O, srečna doba!

Stari učitelj pripoveduje:

»Štirinajst lepih, svetlolepih let sem prebil kot učitelj v prvem razredu pri najmlajših. Neskaljena veselost teh paglavčkov me je vsega prerodila. In če je v meni, starem možu preko šestdesetih, ostalo še kaj tega solnca, se moram zahvaliti predvsem tej deci.«

Da bi le povsod starši skrbno čuvali veselost svojih malih, tudi oni bi se solnčili v žarkih otroškega veselja. Hiša brez otročjega smeha in dečje razposajenosti, je kot vrt brez cvetja in gozd brez ptičjega petja.

Starši imajo često žalostne ure. Blagor jim pa, če so njih otroci tiste blage sapice, ki jim preženejo temne oblake.

Gorje pa otrokom, ki vidijo krog sebe le temne, mračne obraze brez iskrice veselja. Vedno slišijo le: »Boš tiho, glej, kaj si spet naredil! Sram te bodi! Pusti me pri miru!« Tak otročič postane že v ranih letih mračen, otroška duša zakrknje. Ko se iz tega otroka razvije fant in mož, bo on ravno tako s svojo mrkostjo kalil zlate mlade dni svoje dece kot so jih njemu starši.

Solnce sije človeku le enkrat v otroških letih in v mladosti! Če se tedaj ogreje, ne bo več v duši mrzlo; iz tiste toplote bo poganjalo tudi v moških in starih letih!

Zato pustite in dajte otročičem veselja, solnca, zlatih sanj!

Skrivni učitelji.

Mali Franček je imel dobre pol ure hoda v prvi razred. Starši so šli na de-

lo in mali junak je moral sam koračiti k viru učenosti.

V torek je prišel iz šole precej kasno. Zalučal je knjige v kot in se razjaril, da bo že pokazal sosedovemu Peterčku, ki mu je jezik pokazal. Pri tem mu je ušla grda beseda. Mamica ga skrbno povpraša, kje je to slišal. Franček pa pove, da saj tako vsak dan sliši kvartače iz gostilne, mimo katere mora v šolo.

Naslednji dan je Franček imel v žepu lepo debelo jabolko. Mati se čudi odkod, saj doma jih ni več. Dečko pa junaško pove, da ga je sosedov fant, ki že hodi v višje razrede, potisnil skozi majhno luknjo v ograji na učiteljev sadovnjak po jabolka. Za nagrado je dal tudi njemu eno.

Še ni pretekel teden, pa že čuje mama, ko je posodo pomivala, kako si njen Franček prav junaško prepeva zaljubljeno popevko. Ko ga pokliče in vpraša, ali se je v šoli tega naučil, se junaček odreže, da saj njih dekla Štefi tako vsak dan poje.

Tedaj je mati spoznala, da na otroka ne vpliva le njena beseda in šola, marveč da kot vsrka razsušena njiva sleherno kapljico dežja, tako tudi otrok povzame vse, kar vidi in sliši v svoji okolici.

Če bi starši vedeli...

...da zna otrok bolj presoditi odrastle kot pa oni njega.

...da vsak zakonski prepričanje zastrupi otrokovo dušo.

...da je vsak opomin zastoj, če ni z dobrim vzgledom potrjen.

...da je njih značaj otrokov značaj.

Špijonka.

Par let pred vojno se je nemški huzarski stotnik Karl von Wynanky zaljubil v brihtno in prav tako lepo 16 letno Ano Marijo Lesser. Zaljubljeni par je zašel v velike dolgove in stotnik bi bil moral zapustiti svojo sijajno vojaško službo.

Tedaj je Wynanky vprašal za nasvet svojega prijatelja polkovnika in ta ga je napotil k Matthesiusu, vrhovnemu vodji tajne nemške špijonažne službe.

Par tednov za tem sta že potovala stotnik in njegova nevesta ob francoski meji. On je izgledal kot mlad učenjak, ki nabira hrošče in metulje. Srečno sta se vrnila v Kolin in prinesla s seboj poleg zbirke metuljev še bolj dragocene popise francoskih obmejnih utrdb. Bogato nagrajena sta že hotela ustanoviti lasten dom, ko Wynanky nenadoma umre. Mlada Anica se je hotela iz žalosti nad praznim življenjem usmrtiti, a jo je lišičji Matthesius pregovoril, da vstopi v njegovo službo češ, da se bo s tem raztresla in celo nadaljevala delo svojega draga rajnika.

Ljubka slikarica.

Jesenskega dne 1. 1912. se je pripe-

ljala v majhno francosko mesto ob švicarski meji mlada, brhka devojka, ki je študirala slikarstvo na monakovski visoki šoli. Par dni po njenem prihodu je prišla v mesto francoska divizija na vaje. Slikarica je s svojo slikarsko mapo in s fotografskim aparatom vse oblezla. Častniki, ki so kaj brž postali njeni največji oboževalci, so ji prav radi dovolili, da jih je slikala v junaških pozah, najraje na kakih utrdbah ali ob baterijah. Vse polno takih slik za »spomin« si je pripravila. Nato je nekega dne kupila vozni listek za v svoj rodni kraj, spotoma pa je presedla v berlinski brzovlak ter je že naslednje jutro izročila Matthesiusu v ulici Bülovstrasse važne posnetke francoskih baterij.

Skok v kanal.

V zgodnji pomladi l. 1914. je v prvem hotelu belgijske prestolice v Bruslju najela najlepše sobe neka dražestna Parižanka. V nedeljo potem so belgijski častniki priredili sijajen ples. Lepa Parižanka je med plesom tako nesrečno padla, da si je zvila čelne na nogi. Poročnik René Austin se je za ponesrečenko brž zavzel in jo spremil v njene sobe. Iz prvega zna-

Dojenček govori...

Brez dvoma je tudi za take, ki prav dobro poznajo majhno otrokovo duševnost, prav težko uganiti, kaj hoče kričeči in z nožicami na vse strani brcajoči dojenček. Ko se takale ljubka stvarca na vse pretege dere, da se čudiš, odkod toliko glasu, ne veš ali je lačna ali se boji ali pa ji ni kaj prav.

Ameriški zdravnik dr. Sherman je začel preiskovati različne načine jožkanja in brcanja dojenčkov, da bi spoznal, kakšnega telesnega ali duševnega razpoloženja izraz so. Dognal je, da odrastli vedno meri občutke dojenčka po svojih. Marsikdaj menimo, da je dojenček bolan ko kriči, v resnici pa se le boji, da ne pade, ko ga mati ali pestunja tako nerodno drži.

Dognati se da, da ima tudi par dni star dojenček svoje posebne gibe in glasove, s katerimi izraža svoja čustva.

Seveda pa mati kljub znanstvenim nedostatkem dobro čuti, kaj novorojeno bitje od nje hoče in potrebuje. Materinski čut ve za govorice, ki jih mi ne slišimo.

Tončkove naloge.

Petelin in kokoši.

O petelinu in putki vemo marsikaj. Obadva spadata med ptice, in sicer med ptice selilke, ker se putke in petelini selijo iz trga v naš kurnik. Putka in petelin sta pokrita s perjem, in sicer zato, da se perje lahko oskubi, kadar putko ali petelina naša mama zakolje. Zakolje pa se putka ali petelin zato, da jih pojemo, jemo pa jih zato, no, saj niti ne vemo, čemu jih jemo. Vsi petelini in vse putke imajo po dvojce nog, da se tako razlikujejo od psa, mačke in stolov, ki imajo po štiri noge. Petelin nas zelo zgodaj pozdrav-

nja se je razvilo prijateljstvo. Zaljubljeni poročnik je še bolj zagorel, ko mu je Parižanka povedala, da je sirota po nekem francoskem majorju in da črti Nemce iz dna duše.

Hodila sta skupaj na izlete in ona je vedno slikala pokrajine. Podobe je pošiljala po zavitih poteh v Berlin, tam je Matthesius razpraskal oljnate barve in na platno so se pokazale številke in vojaški črteži.

Nekoč sta oba zaljubljenca šla na avtomobilski izlet. Smola je hotela, da je poročnik slučajno pogledal v dnevnik svoje prijateljice. Kar tesno mu je postalo, ko je ugledal same načrte in nič zaljubljenih izlivov. V blaznem diru zapodi proti mestu. Drzna Anica je pa tudi vedela, pri čem je. Ko je Austin ustavil pred vojnim poveljstvom, plane h krmilu in v diru je šlo proti gozdiču, tu zavre kolesje, avto se vname, ona pa zbeži po gozdu proti kanalu, ki meji Belgijo in Holandijo. Belgijska policija za njo. V trenutku vrže ona obleko raz sebe in plava na vso moč k nekemu čolnu, ki jo za par tisoč frankov, ki jih je tiščala v rešenem dnevniku, odpelje zasledovalcem izpred nosa. V zaboju za jajca se da Ana potem prepeljati v Nemčijo.

lja s kukurikanjem, ampak nas to ne briga dosti, ker mi spimo do pol osmih. Putke nasprotno nikdar ne pojo. Pri ljudeh je to sicer drugače, ker pri ljudeh baš ženske največ pojo in igrajo tudi klavir. Ko smo vprašali mojega malega bratca, kje ima petelin noge, je modro povedal: na zemlji! Pozna se, da moj bratec še ne hodi v šolo. Petelin in putka so koristne domače ptice, ker nam dajejo dobro juho, tudi kot pečenko jih zelo cenimo, dajejo nam pa poleg tega še perje za blazine. Razen tega nam putka za spremembo od petelina nese še jajca. Iz jajc se vale piščeta. Katero pišče bo postalo petelin in katero putka, tega nihče ne ve, celo naša mama ne.

Več se o putki in petelinu ne ve. Tonček Slivnik, učenec II. razreda.

Mačka.

Mačka je domača žival. To je dokazano zato, ker je vedno doma. Mačka ima glavo, truplo, štiri noge in rep. Moja sestra Julka je dobila za Miklavža mačko, ki ima sedaj že samo tri noge in pol repa. Naša mamica tudi časih pravi kuharici Barbi: »Kaj imate rep, da ne zapirate vrat?« Toda naša Barba zato ne spada med mačke, kakor tudi ne spada med nje naš kanarček, čeprav ima rep. Mačka se nadalje prišteva med tatove, ker krade meso in druga jedila. Mačka se hrani z mlekom, ako ga ima. Ako ga pa ni, ma, ga želi ter stika za njim. Zato pravimo, da je mačka zvita. Mačka živi samo v toplih krajih, zato najraje spi poleg peči. Mačka je koristna žival, ker lovi miši, katere bi morali sicer loviti z mišnico. Kadar je mačka sita, takrat prede. To dela zato, da ji prej mine čas.

Toliko vemo o mački. Kar pa je več, ve le naš oče in gospod učitelj.

Usmiljena sestra.

Francoska špijonažna centrala je na glavo predrzne Ane Lesser razpisala milijon frankov nagrade, ker je prav iz centrale odnesla najbolj tajne listine. Toda nič!

Že ob koncu vojne je neka bogatašinja iz Barcelone organizirala na svoje stroške avtomobilno kolono Rdečega križa tik za francosko fronto ob Marni. Usmiljena španka, ki je bila le preoblečena nemška špijonka Lesser, si je tako ogledala vso fronto. Nesreča je spet hotela, da je na višku svojega dela srečala na nekem obvezovališču onega belgijskega poročnika Austina, ki jo je brž spoznal in začel streljati. Anica je začela bežati proti strelskim jarkom. Med begom je zmetala s sebe obleko usmiljenke in kar brž se je prelevila v francoskega poročnika. Uniformo je imela kar pod krilom. Iz jarkov se je prebila na nemško stran. Prinesla je važne vesti, a za Nemce porazne.

Konec.

Ana Marija Lesser, najbolj premetena in drzna nemška špijonka, še živi — v neki švicarski norišnici. V svojem razrvanem življenju se je privadila strupenim mamilom, kokainu in morfiju in to ji je razkrojilo živce.

Otroška vprašanja.

»Atek, ali ima luna oči?« vpraša štiriletni Francek očko, ko mu pleza na kolena.

»Seveda jih ima, saj se včasih vidi; pa usta tudi.«

»Atek, kaj pa luna je? Ali je tudi polento?«

Očka ve, da Francek polente ne mara. Pa ga podraži:

»Vsak večer sne eno goro polente.«

Francek molči in bistro gleda, potem vpraša:

»Ali je luna kdaj lačna?«

»Kadar je lačna, se suši, to je vsak mesec enkrat.«

»Atek, če je pa luna lačna in vidi polento na naši mizi, zakaj je ne vza-me?«

Očka ujčka Francka in se mu smeje, ker res ne ve, zakaj je ta luna nastala tako nerodna.

Pa očka sam ne ve, kako mu je v to črno noč skrb, truda in dela zasijala rahla mesečina...

Kratke hlače.

Pred tremi leti si je De Waleffe, urednik nekega modnega lista v Parizu, naložil nalogo vpeljati kratke hlače za moške. Pred francosko revolucijo so bile namreč splošno v navadi, šele francoska revolucija je vpeljala v moško modo dolge hlače. De Waleffova »križarska vojna« za kratke hlače je pa smešno končala.

Njegovo delo pa nadaljuje neki švicarski odbor za spremembo moške mode. Toda ima že dosti nasprotnikov. Najbolj se boje, da bi potem tudi ženske začele nositi še krajša krila.

Čudežna rešitev.

V Neapolju je neka mati dela sušit na okno posteljno žimnico. Okno je v drugem nadstropju. Ko je mati šla v kuhinjo, je petletni Evgenček splezal na žimnico in gledal na ulico. Hipoma se pa žimnica začne premikati in spolzne z dečkom vred v globino. Ko je preplašena mati prihitela in obupno kriknila skozi okno, je ugledala otroka, ki se ji je od spodaj prijazno nasmihal.

Za umnega gospodarja. Lepilni pasovi.

Zdaj v oktobru in novembru, ko se navadno pojavijo prve jutranje slane, je najbolj primeren čas za privezanje lepilnih pasov na debela sadnih dreves. Te lepilne pasove privezujemo na debela sadnih dreves, da z njimi preprečimo samici znanega pedica dostop na drevo. Da si pa bomo lažje tolmačili veliko važnost teh lepilnih pasov, je potrebno, da nekoliko preučimo način življenja tega velikega sadnega škodljivca, ki zlasti na črešnjah dela pri nas vsako leto res ogromno škodo.

Kakšen je pedic? Pedic ali »mera« je zelenkasta gosenica. Najlažje jo spoznamo po njeni značilni hoji, pri kateri zvija telo tako, kakor to delamo s prstmi, ko merimo s pedjo. Odtod tudi ime pedic in »mera«. Kakor vse gosenice, tako se seveda tudi pedic izvali iz jajčka, ki ga iznese metulj. Pedicev metuljček — samec ima 4 popolnoma razvita krila, ki so zamazano sivkaste barve. Samica je siva in ima debelejši in krajši zadek in vsled zelo slabo razvitih in majhnih perutnic ne more leteti.

Kakšen življenjski razvoj ima pedic? Spomladi, ko drevo ozeleni, se

izvalijo iz jajčk, ki jih samica v pozni jeseni položi na veje v bližino popja, majhne goseničice. Te gosenice, ki so zelo požrešne, se hranijo z zelenimi lističi in tudi s cvetjem. Radi svoje velike požrešnosti ogolijo marsikatero sadno drevo. Najbolj jim teknejo listi od črešnje, potem jablane, marelice, hruške in tudi češplje. Zato pa ta škodljivec navedeno sadje, zlasti pa črešnje, največ in najrajši napada. Ko gosenice dorastejo, se po nitki spustijo na tla, kjer se zabubijo v zemlji pod drevesom. Ob prvih mrzovih, to je proti koncu meseca oktobra, novembra in včasih tudi še le decembra, se iz teh bub razvijejo metuljčki. Samec leta proti večeru okoli dreves, a samica, ki — kakor rečeno — ne more leteti, zleze po deblu na drevo. Tu se samica spari s samcem in po oplojenju znese do 300 jajčk v bližino popja. Ko je samec samico oplodil, in ko je samica odložila svoja jajčka, pogineta oba. Spomladi se — kakor omenjeno — izvalijo iz teh jajčk gosenice.

O lepilnem pasu. Zdaj, ko poznamo življenje pedica, in ko nam je znano,

Polni globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je po mučni bolezni danes v miru umrla nepozabna soproga, mati, sestra, stara mati, gospa

MARIJA ANŽLOVARJEVA roj. INGLIČ
v svojem 69. letu.

Priporočamo jo vsem v blag spomin!

N. V. M. P.

Žalujoci: Miroslav Anžlovar - soprog, Mary hči, luž. Vlado in Mara, sin in snaha, Mana, Neža, Jera in Polona Inglič, sestre, Boris vnuk.

Grahovo, 5. X. 1929.

Zahvala.

Ob priliki težke izgube, ki nas je zadela s smrtjo blage soproge, mame in setre se zahvaljujemo najiskrenejše vsem, ki so nam pomagali in lajšali našo bol, ter jo v tako obilnem številu počastili in spremlili na zadnji poti.

da samica ne more po drugi poti na drevo, kakor po deblu, ali po kakšnem drugem predmetu, n. pr. po kolu, ki veže zemljo z drevesno krono, nam sta postala važnost in namen lepilnega pasu prav lahko umljiva stvar. Samica, ki silí po deblu na drevo, ne more čez ta pas, in če to poskuša, se gotovo ob njega prilepi. Da bo pa ta lepilni pas lahko vršil dobro svojo nalogo, mora seveda ostati vsaj tri mesece lepiv, torej se ne sme posušiti, niti mu ne sme škoditi toplota, niti mraz in tudi ne dež. Tem zahtevam je popolnoma kos patentirani lepilni pas »Fix - Fertig«. Ta pas je napravljen iz pergamentnega papirja, ki je že namazan z najboljšim lepivom znamke »Ichneumin«. Privezovanje teh pasov je zelo enostavno in hitro delo, ker ni potreba drugega, kakor privezati pas na gladkem mestu tesno k deblu. Ker stane škatlja, ki vsebuje 10 metrov tega pasu, kar zadostuje za 15 do 30 debel, le 9 lir, je uporaba teh že gotovih lepilnih pasov cenejša, kakor če kupite lepivo in pas posebej. Praktičnost in uporabljivost teh pasov »Fix - Fertig« je nesporno najpopolnejša, kar potrdijo lahko vsi sadjarji, ki so lansko jesen jako številno razbili te pasove.

Kmetovalci! Letošnjo spomlad je napravil pedic na našem drevju, zlasti na črešnjah, mnogo tisočakov škode. Zato, in zlasti radi dejstva, da so se mnogi kmetovalci očitno prepričali o veliki koristi lepilnih pasov, naj ne bo letos sadnega drevesa v naši deželi, ki ne bi bilo opremljeno z lepilnim pasom!

J. U.

Trg kmečkih pridelkov.

Grozdje: V Trstu je cena 1—1.60, za izbrano iz Koprščine (Isola) tudi 2.50. V Gorici prodajajo rebulo po 1.30 do 1.50, izabelo (katanijo, francosko) po 1 liru. V inozemstvo gredo posamezne košare rebule.

Breskev domačih pride v Trst in v Gorico le po nekaj kg. Cena se suče med 1.40 do 3 lir.

Hrušk je malo, cena toliko v Trstu kot v Gorici 1.40 do 1.50, prav lepe dosežejo tudi 2.40 lir za kg.

Jabolka so v Trstu in Gorici po 1.20 do 1.40, slabейše blago je tudi cenejše.

Kostanj: Mnogo je drobnega, ki gre v Trstu po 80 cent. do 1 lire, v Gorici po 60 do 70 cent. Na trgu je prvi maron po 1 do 1.10 v Gorici, v Trstu do 1.40. V Trstu pride precej kostanja iz notranjosti države.

Smokve: V splošnem jim je cena po dežju padla. V Trstu so po 40 do 50, ker jih pride tja mnogo iz Istre, v Gorici so nekoliko dražje, ker jih je manj; v Gorici so po 70 stot. za kg.

Zelenjava: Vrzone so po 40, solata po 40, kapusne glave po 50 do 60, paradižniki 50 do 60 (v Trstu nekaj dražji), fižol v stročju 1.80 do 2.20. Drag je česnik, ki je po 3.20 kg.

Krompir je v Gorici po 35, v Trstu nekoliko dražji. Po deželi je od 35 naprej.

Tržaške cene na drobno.

Tržaški gospodarski svet (trgovska zbornica) je določil nove cene nekaterim živilom pri razprodaji na drobno. Od 5. oktobra dalje veljajo v Trstu te cene: riž II. vrste L 1.75, riž I. vrste 1.95, polenovka 5.10, olivno olje 6.50, koruzni zdrob rumeni 1.20, koruzni zdrob beli 1.50, fižol gališki 2.40 in grah 2.70.

Kaj je z žganjekuho?

To vprašanje posebno zanima Reško dolino, ki je letos zelo bogata na češpljah. Predvsem zanima kmete, kakšno takso morajo plačati.

Da to natančno ugotovi je podpredsednik Kmetijske zadruge v Bistrici g. Leopold Oblak zaprosil osebno natančna pojasnila pri voditelju finančnega tehničnega urada v Gorici.

Voditelj imenovanega urada mu je dal naslednja pojasnila:

Od kotla, ki drži 50 litrov (capacità) in za 24 urno kuhanje je treba plačati od češpelj 612 lir, od jabolki in hrušk 162, od tropin 306 in od brinja 162. Poleg tega je treba plačati še 10 lir za prošnjo. Iz tega je razvidno, da so bile takse, ki jih je navedel »Novi list« od 29. avg. št. 23 medtem deloma zvišane, deloma znižane.)

Kdor ugotovi, da ne more njegov kotel proizvesti količine, ki jo je ugotovila finančna uprava, lahko vloži pritožbo proti uradni ugotovitvi in lahko zahteva, da mu finančna uprava zniža predpisano takso. To pritožbo je treba vložiti na »Comitato peritale presso R. Intendenza di Finanza« na kolkovanem papirju dveh lir tekom 20 dni, odkar je bila taksa predpisana. Takse so zelo visoke. Zato se žganjekuha z navadnimi kotli skoro ne izplača. Da odpomore temu stanju je Kmetijska zadruga za reško pokrajino sklenila, da napravi s pomočjo pristojnih oblastev primerne sušilnice ter moderno žganjekuho za blago, ki ni za sušenje. To je nujno potrebno, ako pomislimo, da so letos nekateri kmetovalci prodajali češplje celo po 20 vinarjev.

Endivija za zimo.

Čitatelj nas vprašuje, kako bi shranil nekoliko solate endivije v klet, da bi jo potem užival čez zimo. Ker zanima to vprašanje več drugih, zato odgovarjamo na tem mestu.

Predvsem moramo paziti, da postavimo v klet samo popolnoma zdravo solato endivijo, torej ne take, ki bi bila nagnita, posebno ne pri srčku. Poleg tega mora biti solata kolikor mogoče suha, zato jo moramo škopati le ob lepem vremenu. Kdor bo vložil v klet vlažno endivijo, bo gotovo imel kmalu plesnivo solato.

Kot moramo paziti na endivijo, tako moramo paziti tudi na prostor v kleti. Klet ne sme biti mokra in vlažna ter ne plesniva, temveč suha. V klet napeljemo nekoliko peska, v katerega zagrebemo endivijne korenine, tako da gledajo iz peska le s slamo ali rafijo prevezani listi. Čim bolj suha endivija je bila spravljena, tem manjša razdalja je lahko med posameznimi solatami. V nobenem slučaju pa naj se ne dotikajo.

Dobro in koristno je, če v kleti zažgemo nekoliko žvepla, predno spravimo vanjo endivijo. Žvepleni plin zamori mnogo glivic, posebno od plesni, ki je pri solati v kleti najhujši sovražnik.

Solato v kleti moramo večkrat pregledati in najprej porabiti tiste solate, ki so kaj pokvarjene.

Grozdnje tropine kot krma.

V vinorodnih krajih dežele se letos skoraj ne izplača prodajati grozdnih tropin žganjarnicam za kuhanje žganja. Vsak vinogradnik napravi skoraj najboljše, če jih pokrmi, posebno, ker so pičle krmske zaloge. Grozdnje tropine, sveže in nepokvarjene sicer niso najbolj tečna krma, a zaležejo toliko kot slaba, recimo pšenična slama.

Kdor pa hoče krmiti tropine, naj pazi, da bodo zdrave, to je ne preveč ugrete, na noben način pa plesnive. Poleg tega moramo žival le polagoma naučiti na tropine in zato začnemo pokladati manjše količine, katere potem večamo do polovice vse grobe krme, potrebne za krmljenje. Najboljše je med tropine premešati nekoliko sveže krme, predvsem zelene koruze, pičnika. Poleg tega ne smemo pozabiti, da so tropine le revna krma, ki sama ne zadostuje za prehrano in kdor bi hotel krmiti le tropine, mora dati živali tudi nekoliko otrobov.

Na vsak način pa uporabite tropine za krmljenje živine, ker tako boste ohranili nekoliko zimske zaloge krme. Krmite jih pa predvsem jalovi živini, ne noseči in molzni.

RUDOLF JURMAN

GORICA

VIA DIETRO IL CASTELLO N.ro 23

Tovarna orgel.

Izdeluje nove orgle ter izvršuje točno in natančno vsakovrstna popravila po najbolj ugodnih cenah. Izdeluje po naročilu nove igralnike in sapnice.

TOVARNIŠKE CENE!

Prvo vrstna, z jamčeno kvaliteto. Prvo vrstna, z jamčeno kvaliteto.

PELKARY

POTREBŠČINE

za

kovače, mehanike

in mizarje

samo pri

PELLER, KAHAN & C.

d. z. o. o.

Trieste, via S. Nicolò št. 12

Lasna skladišča v prosti luki

TOVARNA REMSCHEID - NEMČIJA

Nove postave.

SLUŽNOSTNE PRAVICE. (Servitute.)

V zadnjih člankih smo na kratko razložili določbe italijanskega civilnega zakona o lastnini in solastnini. Danes hočemo pojasniti določbe o služnostnih pravicah, ki še posebno zanimajo naše posestnike.

Kaj določuje italijanski civilni zakon glede služnostnih pravic pri studencih?

Če izvira studenec na tvojem zemljišču, ga lahko rabiš, kakor se ti zljubi, če nima tvoj sosed kakšne posebne pravice do studenca. Pravico do studenca si je sosed lahko pridobil na več načinov. Predvsem moramo omeniti priposestevanje.

Pravico do studenca je mogoče le na ta način priposestevati, da zgradi lastnik zemljišča, ki naj mu studenec služi, na sosedovem zemljišču vidne in stalne naprave, radi katerih se potem voda odteka tudi na njegovo zemljišče. To stanje mora trajati vsaj 30 let.

Pravice sosesčine.

S studentem ne boš smel svobodno razpolagati, četudi izvira samo na tvojem zemljišču, če je voda iz tvojega studenca potrebna za občino ali vas (frakcijo). Občina ti pa mora plačati za uporabo vode odškodnino, če nima posebne pravice do studenca. Če teče mimo tvojega zemljišča voda, ki ni državna, jo lahko uporabiš za namakanje svojega zemljišča ali pa za druge pridobitne svrhe; vendar moraš vodo, ki je nisi uporabil, spraviti nazaj v prejšnji tek. Ko se hočeš te pravice poslužiti, ne smeš kratiti pravice drugih posestnikov.

Vsak lastnik spodaj ležečega zemljišča mora dopustiti, da se odteka voda iz zemljišča, ki leži nad njegovim, če je ta odtok naraven.

Lastnik zgoraj ležečega zemljišča ne sme delati jarkov ali morda celo speljavati vodo na spodaj ležeče zemljišče, marveč mora pustiti vodi naraven odtok.

Lastnik spodaj ležečega zemljišča lahko zgradi vse potrebne naprave na svojem zemljišču, da odstrani ali zmanjša škodo, ki bi mu jo lahko voda napravila.

Pravica do vodovoda.

Če ima kdo pravico do vode, katero bi moral speljati po tvojem zemljišču,

IZJAVA.

Podpisani Anton Janež p. d. Selan iz Čadrga, preklicujem govorice, ki sem jih raztrosil na škodo trgovine Terezije Cazafura v Tolminu, ker so neresnične.

Anton Janež p. d. Selan.

S potrjim srcem naznanjamo, da je umrla previdena s tolažili sv. vere naša ljubljena mamica

Ana Flajsova

stara 56 let, in sicer dne 28. septembra t. l. v ljubljanskem Leonišču.

Soča, 7. oktobra 1929

Žalujoči otroci.

ZAHVALA.

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob pre-rani izgubi predrage matere

Ane Flajsove

se prisrčno zahvaljujemo. Zlasti se zahvaljujemo cenjenim družinam Mlekuš in Dominko in mnogim drugim za darovano cvetje.

Soča, 7. oktobra 1929.

Žalujoči otroci.

ZAHVALA.

Ob nepričakovani nenadni izgubi našega nad vse ljubljenega soproga, očeta, tasta, starega očeta, svaka **FRANCA CICERO, nadučitelja v pokoju** se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, preč. duhovščini, članom učiteljskega zbora, ki so v tako velikem številu pospremili blagega pokojnika k večnemu počitku, in zastopniku parop. družbe „Nav. Gen. Italiana“ g. Renatu Happacherju za podarjen venec. — Dolžnost nas veže zahvaliti se cenjenima družinama Černe - Kuštrin in Culliat za požrtvovalno naklonjenost v času bolezni in smrti. Bog bodi vsem obilen plačnik. V Gorici, dne 8. oktobra 1929.

Žalujoči ostali.

MODNI SALON

Velika izbira jesenskih in zimskih klobukov zadnjih novosti, po zmernih cenah.

Preoblikovanje in popravljanje po naročilu.

Gorica, via Mazzini 6 (ex via Municipio)

Petra Mozetičeva.

Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Močna francoska zavarovalna družba išče ZMOŽNE AGENTE v vsaki občini. Dobra plača in provizija. Ponudbe na: Agenzia di Assicurazioni Trieste, via Macchiavelli 10, Trst

Nagrobne spomenike ima na prodaj kamnoseški mojster

ANTON GUŠTIN na Repentabru

Družinski spomenik z okvirjem in stebriči, visok 180 cm, L 1700.— drugi navadni od 320 - 700 lir. Izvršuje spomenike po naročilu in vsakršno n. a. čitu.

KABINET ROENTGEN

primarija

dr. DEFIORI AUGUSTO

je odprt vsaki dan v Gorici

Corso Vittorio Emanuele III št. 14

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

Darovi za birmo

izredno nizke cene, velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

ZDRAVNIK

Dr. Gresic Adalberto
sin po domače mladi

sprejema vedno v svojem ambulatoriju v GORICI,

na Travniku (Piazzetta Vittoria) št. 14/1. nad lekarno Cristofolotti.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčkom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

mu tega ne moreš zabraniti. Zakon zahteva le to, da dotični sosed vodo res potrebuje bodisi kot pitno vodo ali pa za obrtne in kmetijske svrhe. Nadalje mora biti tvoje zemljišče za speljavo vode najbolj prikladno in sosed mora vodo tako speljati, da ti s tem povzroči kolikor je mogoče manj škode. Naravno je, da imaš pravico zahtevati od sosedu primerno odškodnino.

Sosed lahko od tebe tudi zahteva, da mu dovoliš izgraditi po tvojem zemljišču kanal, če hoče izsušiti svoje zemljišče, katerega drugače ne more. Tudi v tem slučaju imaš seveda pravico do odškodnine. Če pa hočeš vodo iz kanala uporabljati, moraš prispevati sorazmerno k stroškom naprave. Tej služnosti pa niso podvržene hiše, vrtovi in dvorišča.

Pravica do poti.

Če obdaja tvojo hišo ali tvoje zemljišče okrog in okrog tuj svet in niš pot na javno cesto in je po svojem svetu tudi ne moreš izgraditi, ko z izrednimi troški, smeš pot zgraditi po tujem, sosedovem zemljišču. Razume se, da moraš pot tako zgraditi, da bo sosedovo zemljišče pri tem kolikor mogoče malo trpelo. Za pot moraš plačati primerno odškodnino. Če ta pot ne bo več potrebna, izgubiš pravico do nje. To se zgodi na primer v slučaju, če postaneš lastnik bližnjega zemljišča, ki ima pot na javno cesto ali če se ob tvojem zemljišču zgradi nova javna cesta.

Če mora tvoj sosed kaj popravljati ali zidati blizu tvojega zemljišča in ne more tega storiti, ne da bi hodil po tvojem zemljišču, mu dohoda na svoje zemljišče ne moreš zabraniti. Tudi v tem slučaju imaš pravico do primerne odškodnine.

Paša na planinah.

Na Kobariškem je gozdna milica prepovedala pašo na planinah po 15. septembru. Na vprašanje kmetov, če se strinja ta prepoved z zakonitimi predpisi, odgovarjamo tole:

V hribih, ki leže od 500 do 1000 metrov nad morjem, je dovoljena paša od 1. maja do 31. oktobra;

v hribih nad 1000 metrov pa je dovoljena paša od 15. junija do 15. septembra. Kdor hoče pasti tudi še po 15. septembru ali po 31. oktobru, mora prositi za dovoljenje na kolkovanem papirju (2 lir) pri gozdni milici.

Kdor bi pasel na planinah živino po omenjenem roku brez dovoljenja gozdne milice, mora plačati tole kazni:

za vsak dan paše po 2 liri za glavo živine, a najmanj 20 lir.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 211: V posebni škatli sem Vam poslal neko cvetočo rastlino, katero imenujem pri nas preobjeda. Upam, da jo boste takoj spoznali in mi povedali, kako se uporablja.

Ortopedični zavod A. ZECCHI

Turin - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi
zabranjuje napredovanje

KILE

Uspeh aparata ZECCHI v videmski pokrajini:

NOV OZDRAVLJENEC IZ VALVASONE.

Dolžnost me veže izreči svoje priznanje in hvaležnost g. ortopedu ZECCHI, ki mi je s svojo posebno iznajdbo ustavil KILO, ki mi je delala zelo grenko življenje in me ovirala v mojem poklicu.

Pippo Jožef pok. Luke

Via dei Fornasini, Valvasone (pokr. Videm).

Važna objava! Radi številnih pisem, v katerih nas stranke prosijo za informacije, javljamo, da bo ortoped ZECCHI dajal pojasnila in nasvete v sledečih krajih:

GORICA: četrtek 24. oktobra v hotelu „Angelo d'oro“. **Pontebba:** petek 25. oktobra v hotelu „Pontebba“. **Cedad:** sobota 26. okt. v hotelu „Città di Trieste“. **Kobarid:** nedelja 27. okt. v hotelu „Devetak“. **Bovec:** ponedeljek 28. okt. pri Ostanu. **Trbiž:** torek 29. oktobra v hotelu „Centrale“. **Idrija:** sredo 30. oktobra v hotelu „Didi“. **Cerkno:** četrtek 31. oktobra v hotelu „Monte Poresen“. **Sv. Lucija pri Tolminu:** petek 1. novembra pri Mikuž-u.

BOGATO ZALOGO svežega zimskega

blaga po zelo nizkih cenah najdete samo pri tvrdki

ALL' ECONOMIA FAMIGLIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 4

Frštanj fantazija	od Lit. 1.90 naprej
„ enobarven „	2.30 „
„ križan, moder, rdeč „	3.50 „
„ črtan za srajce „	3.70 „
„ težak, dvojno lice „	5.90 „
Mušlin, volnen, vseh barv „	9.90 „
Volneno moško blago 150 c „	28. — „
Polvolneno enako blago „	15. — „
Blago za moške hlače „	3.50 „
Coower Coat za površnike „	15.90 „
Površniki (ugodna prilika) „	75. — „
Plavina za predpasnike „	3.90 „
Rigadin „	2.50 „
Madapolam „	1.90 „
Platno „Madonna“ težko „	2.50 „
Jajčna koža „	2.80 „
Platno za rjuhe, 150 cm „	4.50 „
Brisače lanene na meter „	2.90 „

Velika izbira gorkih zimskih maj za moške in ženske in otroke, Pullower, telefonikov, šalov, nogavice, itd. itd.

Proučite naše cene, študi nič ne kupite!

Radio

Sprejemni aparati Freed Eisemann so priznani najboljši in najcenejši na vsem svetu. Vprašajte še danes za prospekte in proračune, katere dobite brezplačno od zastopnika

Borisa Simandla,

Gorica - Corso G. Verdi 1.

Za poskus Vam vpeljem radio na Vašem stanovanju brez vsake Vaše obveznosti.

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),

V Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10)

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour štev. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour štev. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Odgovor: Rastlino smo dobili in »preobjes« da je tudi njeno pravo slovensko ime; imenujejo jo tudi »omaje« in »lisjak«. Rastlina ima znanstveno ime »aconitum napellus«, Italijani jo imenujejo »aconito«, Nemci pa »Eisenhut«. Raste je mnogo po kobariških in bovških planinah v različnih barvah. Od te rastline so zdravilni vsi deli, to je koren, listi, stebila in cveti, prodajajo pa predvsem korenine, ki do-sežejo lepo ceno. Kako se napravi zdravilo, kako in za kaj se rabi, pa Vam ne moremo povedati, ker ne maramo, da se zastupite ali napak zdravite. Tudi ne smemo hoditi zdravnikom v zelje.

Vprašanje št. 212: Ali se imenuje tudi jedilni spirit alkohol?

Odgovor: Pod špiritom razumemo močan, mnogoodstoten alkohol. V trgovini razločujejo mo gorilni alkohol ali špirit, italijanski alcool (spirito) denaturato in pa jedilni alkohol (tudi špirit), italijanski alcool (spirito) puro.

Vprašanje št. 213: Glede kratkih las ne damo odgovora, ker za vse domislice resen list ne more biti na razpolago.

Vprašanje št. 214: Kako se napravi olje iz orehovit lupin?

Odgovor: Orehovo olje v trgovini je napravljeno iz podzemeljskega oreha (piščačev) in ne iz orehovit lupin. Nismo še slišali, da bi delali tudi olje iz orehovit lupin, pač pa delajo posebne izvlečke, katere potem rabijo predvsem za barve (barvanje las).

Vprašanje št. 215: Kako se imenuje tisti hrib, na katerem so tri križi?

Odgovor: Nam ni znan noben hrib, na katerem bi bili sedaj trije križi. Pred vojno so bili trije križi na Kalvariji pri Gorici (nad Podgoro), sedaj pa jih ni več, temveč je tam vojni spomenik.

Vprašanje št. 216: Imam namen posejati 1 ha zemljišča z vrsto Mentana. Zemlja ni bila gnojena že tri leta, a je dobra in globoka, le letošnji koruzi sem pognojil z majhno količino čiljskega solitra. Koliko umetnih gnojil naj potrosim?

Odgovor: Čitajte posebni članek v 25. številki od 12. septembra. V celoti potrosite na ha 6 kvintalov superfosfata, 1 kvintal kalijeve soli in 1 kvintal žveplenokislega amonijaka. Vsa tri umetna gnojila premešajte in potrosite. Zgodaj spomladi potrosite še pol kvintala čiljskega solitra in ko se bo žito začelo stebiliti, še nadaljnega pol kvintala solitra.

Vprašanje št. 217: Kje bi se vpisal za tekmo vanje za nagrade pri setvi pšenice?

Odgovor: Pri Kmetijskem potovalnem uradu (Cattedra Ambulante d' Agricoltura). Vi spadate pod Gorico, torej v via Trieste 45.

Vprašanje št. 218: Kraški travnik (ima plitvo plast zemlje) bi rad pognojil z umetnimi gnojili. Kaj mi svetujete?

Odgovor: Če le morete, pognojite s hlevskim gnojem, če pa tega ne morete dobiti, potem potrosite na vsakih 100 m² po 6 kg Thomasove žlindre in 1½ kg kalijeve soli.

Vprašanje št. 219: Ali sta dve vrsti strele, ognjena in vodena?

Odgovor: Strela imenujejo naši ljudje blisk, ki je zadel kak predmet. Med bliskom in strela pa drugače ni razlike. Blisk, oziroma strela, nastane pri izravnavanju električne sile med dvema oblakoma ali med oblakom in zemljo. Ker poznamo dve različni vrsti bliska, in sicer črtasti blisk v ravni ali zakrivljeni črti — in površinski — če je svetloba bolj razširjena, so začeli ljudje razločevati ognjeno in vodeno strela. Mogoče je tudi, da razumejo pod vodeno strela blisk med oblakom in nad ali pod zemnim tokom vode. Tak blisk je zelo pogost.

U D I N E Via Savorgnana 5 **V I D E M**

Po znižanih cenah

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼ (AL RIBASSO) ▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

Največje skladišče vsakovrstnih tkanin v videmski pokrajini
Razprodaja tovarniških izdelkov iz Lombardije in Pijemonta, na drobno in na debelo.
Centralna zaloga v MILANU - Pokrajinski sedež v Vidmu: Dante Cavazzini

Najugodnejše cene vseh vrst in vsakega predmeta

Opozorjamo naše cenjene odjemalce, da je došlo te dni črez 500 zabojev zimskega blaga ter da se je začela razprodaja istega že s 1. oktobrom.

Predložimo seznam nekaterih predmetov in cen:

3 obrobljeni robci	L. 1.—	Maje s hlačami za otroke	L. 4.90
Robci z robom »ažur«	» —.75	Frštanj težji, združene barve	» 4.20
Brisače za kuhinjo	» 1.25	Šaten črn, finejše vrste 120 cm	» 4.30
Madapolan »Trento«	» 1.50	Moške nogavice iz fine volne	» 4.90
»Lavntenis« za perilo	» 1.60	Svila »crêp maroquin«	» 4.90
Moške nogavice domače	» 1.60	Svila »Radiosa«, posebna	» 4.90
»Oxford« za srajce	» 1.70	Prtenina, bela 150 cm	» 4.90
Brisače težji crêp	» 1.70	Volneno blago za moške in	
Brisače gobaste	» 1.80	ženske, 140 cm	» 6.90
Perkal za predpasnike	» 1.80	Žamet za lovce, posebni	» 7.50
Domače platno	» 1.80	Moške maje, težji baršun	» 7.50
Frštanj fantazija	» 1.80	Moške hlače, težji baršun	» 7.50
Platno »Madonna«, posebno	» 2.20	Maje za kolesarje, gorke	» 8.—
Žen. nogavice z dvojno peto	» 2.25	Barvani žamet za ženske	» 9.—
Naramnice dvojno elastične	» 2.50	Kombinè iz bombaža za žen-	
Žen. nogavice, napol volnene	» 2.75	ske	» 9.50
»Culottes« za ženske	» 2.90	Ženske maje, mešana volna	» 9.90
Frštanj težji za moške srajce	» 2.95	Moške srajce iz flanele z o-	
Dvornitnik za blazine 100 cm	» 2.95	vratnikom	» 13.50
Zefir za moške srajce	» 2.95	Blago za moške površnike	» 15.—
Zimske maje za otroke	» 2.95	Servis za 6 oseb	» 17.50
Platno »scuola« 80 cm	» 3.20	Blago za ženske površnike	» 19.—
Flanela, napol volnena, za		»Golf« iz težke volne za	
srajce	» 3.60	ženske	» 19.50
Perkal »Re dei bleu«	» 3.70	Odeja, napol volnena	» 25.—
Ženske zimske podsuknjice	» 3.90	Blago za moške površnike,	
Barv. satin za podšive 110/cm	» 3.95	sivo, posebno	» 29.50
Belo platno 150/cm	» 3.95	Vatirane odeje (prešivane)	» 29.—
Frštanj fantazija, rožnat	» 3.90	Volnena odeja	» 34.—
Frštanj iz bombaža s svilo	» 4.50	Žimnica iz grive, 14 kg	» 45.—
Domače platno 150 cm	» 4.90	Vatirana odeja, najfin. šaten	» 45.—

PRIPOMBA: Sprejemamo naročila tudi po pošti. Obiščite stalno notranjo in zunanjo razstavo. Vhod prost. Razprodajalcem prodajamo vsako blago s tri odstotnim zaslužkom na kupni ceni.

Vsakemu, ki kupi pri nas za nad 200 lir, plačamo vožnjo iz Gorice v Videm in nazaj, tistemu, ki kupi za nad 500 lir, nudimo tudi kosilo za dve osebi, onemu pa, ki nakupi blaga za nad 1000 lir, izročimo posebno vrednostno darilo.

Najbogatejša izbira bombaževin, blaga za gospode in gospe, perila, platna lanenega in bombažastega v vsaki širini, volnene odeje, pregrinjala, zavese, maje, korzeti, preproge, arazzi, gobelini, vsakovrstni osnutki za tapacerijo, volna in žima za žimnice.

Neposredna nabava popolnih hotelskih oprav, za restavrate, zavode itd.

CENE STALNE. — Govorimo tudi slovenski in nemški. — **CENE STALNE.**

U D I N E Via Savorgnana 5 **V I D E M**

Valuta — tuji denar.

Dne 9. okt. si dal ali dobil za

1 dolar	19.06	lir
1 angl. funt	92.88	lir
100 dinarjev	33.68	lir
100 šilingov (avstr.)	269.—	lir
100 čeških kron	56.60	lir
100 nemških mark	455.35	lir
100 švic. frankov	368.90	lir
100 franc. frankov	74.90	lir
100 belg. frankov	266.25	lir

Beneške obveznice 70.80; obveznice
»Consolidato« 78.60.

Loterijske številke

od dne 5. oktobra 1929.

Bari	51	77	12	66	35
Florenca	90	24	39	34	65
Milan	19	4	48	36	53
Neapelj	63	58	62	65	34
Palermo		28	50	48	53
Rim	19	23	62	25	83
Turin	4	22	83	75	2
Benetke	27	76	28	25	88

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 13. okt.: Roč, Poljane ob Kvarneru.

Ponedeljek, 14. okt.: Kubed, Višnjan, Svetivinčenat, Materija.

Torek, 15. okt.: Ajdovščina, Sv. Nedelja pri Labinu.

Sreda, 16. okt.: Trnovo pri Bistrici, Soča.

Četrtek, 17. okt.: Buzet, Brezovica.

Petek, 18. okt.: Postojna.

Sobota, 19. okt.: Trnovo pri Bistrici.

Nagrobni kamni

Radi bližajočega se dneva vernih duš velikanska izbira različnih kamnov. — Priporoča se

Trampus Josip,zaloga in delavnica marmorja in kamnov
Gorica, via Camposanto 43

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Firenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA, Corso Vitt. Em. III. štev. 59.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.

Riva Piazzutta štev. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro.
Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je
navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgo-
vore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

**V NAJEM SE ODDA s 1. novem-
brom večja trgovina z mešanim bla-
gom na zelo prometnem kraju Slove-
nije z zalogo ali brez iste. Za slučaj
prejema zaloge so pogoji povoljni.
Trgovina se nahaja na glavnem kri-
žišču cest, kolodvor in državna cesta.
Najemnina po dogovoru. Za pojasnila
se obrniti na: Postojna 256.**

14-15-letnega dečka, prijaznega in po-
štenega, sprejem v pekovo obrt. Zadnik,
pekarna, Trnovo pri Bistrici (Torrenuova, Vil-
la del Nevoso).

Gostilno in mesnico oddam v najem. Na-
slov pove uprava.

Lepilne pasove »Fix« »Fertig« prodaja tvrd-
ka »Vinoagraria« v Gorici, ki je edini zastop-
nik tovarne za celo Italijo.

Starejša ženska, večša vseh hišnih in vsaj
deloma kmetskih opravil, se išče za stalno služ-
bo k starima zakoncema na deželo (Ronchi).
Ponudbe na odvetnika dr. Josipa Ferfoljo,
Trst, via Fabio Filzi 17.

V Sežani, pri Hribu, se prodajo 3 samo-
kolnice (železne), 1 polkno (železno) z okvir-
jem 148 cm za 88 cm, in aparat karbidne luči.
Cene zelo ugodne.

15-leten fant, zdrav in krepak, bi se rad
izučil za elektrotehniko. Naslov pove uprava.

Pse čiste ovčje pasme, mlade in odrasle,
ter motor »Frera« 3½ HP prodaja Pahor Milko,
trgovca, Dornberg.

Gospodarska zadruga Rihenberg je otvo-
rila zalogo pristnega rihenberškega vina.

Sadjerejci pozor! Kdor si hoče nabaviti
zajamčeno prvovrstne sadike breskev in sliv
»burbank«, naj se obrne na drevosnico g. Fran-
ca Keberja, Volčjadraga.

Posestvo na prodaj! Enanadstropna hi-
ša z dvema vrtoma, 2 njivi, senožet in gozd.
Cena ugodna. Pojasnila daje Božič Božidar,
pek, Sv. Lucija pri Tolminu.

Vrtnar, izučen, samostojen, marljiv, dobi
službo v Trstu. Pismene ponudbe na: G. Zorzi,
Trst, Canale Piccolo 2/I.

Železnino, kovine in hišne potrebščine,
posebno za deželo, kupite po ugodnih cenah
pri Rodolfo Fonti, Trst, Commerciale 3.

Prodaj kuhinjsko in sobno opremo, šivalni
stroj in motor, Gorica, via Adelaide Ristori 24.

Brivec Andrej Rojic v Gorici, se je prese-
lil v via Arcivescovado, vogel via Stretta. Se
priporoča.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro
zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa
popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna
in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso
Verdi štev. 13 (Gorica, nasproti novemu Ze-
lenjadnemu trgu).

Domača vina, namizna in sortirana, od-
daja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v
Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Pekarno, popolnoma opremljeno, oddam v
najem v Doberdobi 96 pri Ivanu Gergoletu.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana
industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan
280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa
po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po
ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst,
Ventisettebre 65, Tel. 83-34.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske,
avstrijske in druge inozemske liste sprejema
oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre
65, Tel. 83-34. Nabira tudi oglase za »No-
vi list« in »Istarski list«.

Kupujem prage, bukove, hrastove in do-
bove, izgotovljene; pa tudi sam prevzamem
sekanje. Naslov pove uprava.

Žganjarnica modernega sistema se radi
družinskih razmer prodaja ali odda v najem po
ugodnih pogojih. Pojasnila pri Leopoldu Širci,
Dutovlje.

Ugodna prilika! Proda se ali eventuelno
odda v najem velika enonadstropna hiša, pri
kateri je gostilna, trgovina jestvin, živinski hlev
z dvoriščem in 2 hektarja zemljišča zraven hi-
še. Naslov pove uprava.

Starinar Giovanni Viola, Gorica, Piazza
S. Antonio, prodaja nova in obnošena oblačila,
tudi vojaška.

Krojna šola, šola za šivanje, vezenje, za
izdelovanje klobukov in za umetne cvetlice se
bo otvorila 27. septembra v Trstu, via Lavatoio
štev. 5/I. — Donda.

Praktikanta iz poštene rodbine, zmožne-
ga slovenskega, italijanskega, po možnosti tu-
di nemškega jezika, išče velika trgovina z me-
šanim blagom na deželi. Takojšen nastop. Po-
nudbe na podpravo v Trstu.

Tropinovec pristni dobite vedno v vsaki
množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dorn-
bergu.

Smilajod zdravi naduho, poapnenje žil, od-
pravlja težko dihanje, kašelj in čisti kri. Pri-
poročljivo predvsem za nad 50 let stare ljudi.
Prodaja lekarna Castellanovich, lastnik F. Bo-
laffio, Trst, via C. Belli, ogel via dell' Istria 7.
Pazite na novi naslov!

Iščem sedlarskega vajenca in kupim več
kvintalov ovčje volne, oprane ali neoprane.
Cena po dogovoru. Andrej Seles, Prem 60.

Soba se odda v najem dvema tovarišema.
Trst — Madonnina 31, vrata 19.

Kmetovalci! Menična posojila daje banka.
Pojasnila daje G. Weiss, Gorica, via Bar-
zellini 20.

Izšel je

Vedež

splošni žepni

koledar za

o 1930.

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

